

VELIKO VEDENSKO vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 2. april 1965

Štev. 14 (1192)

Obisk prijateljstva

Nedavni uradni obisk avstrijske vladne delegacije pod vodstvom kanclerja Klause v Jugoslaviji splošno ocenjujejo kot manifestacijo dobrih odnosov med obema državama. Razgovori, ki so jih imeli ob tej priložnosti najvišji predstavniki Avstrije in Jugoslavije, so potekali v duhu medsebojnega razumevanja. Bili so potrjuječi uspešnega uresničevanja večletnih prizadevanj za prijateljstvo med državama, med katerima je bilo pred leti še vrsto odprtih vprašanj, od katerih sta jih medtem nekaj že rešili v obojestransko zadovoljstvo, tokrat pa izrazili pripravljenost, da sporazumno iščeta rešitev tudi še preostalih neurejenih problemov ter s tem prispevata k nadaljnji poglobitvi prijateljskih odnosov in vsestranski razširitvi medsebojnega sodelovanja.

Spričo uspešnega razvoja avstrijsko-jugoslovanskih odnosov tudi koroški Slovenci lahko upravičeno izražamo svoje zadovoljstvo, toliko bolj, ker smo tudi mi kot manjšina prispevali svoj delež k temu razvoju. Vedno smo bili za »odprto mejo«, ki ne sme biti ločnica marveč most med dvema sosednjima državama; zagovarjali smo maloobmejni promet že takrat, ko so drugi še videli nevarnost v njem. Naš koncept je bil in je še danes boljše odnosi med obema državama, tem boljše so pogoji za znošno reševanje manjšinskih vprašanj, pa tudi pogoji za manjšino, da uspešno izpolnjuje svoje poslanstvo — biti element zblizževanja in ne vzrok sporov.

V tej luči nas tudi obisk razumljivo najbolj zanima po tisti plati, v kolikor je bilo v Beogradu govora o naših vprašanjih. Pri tem pa lahko ugotovimo nekaj značilnih dejstev:

- Ob splošno dobrih odnosih med obema državama pri obravnavanju manjšinskega vprašanja jasno ni moglo biti posebne ostrine in tako je tudi razumeti, da sta obe strani izrazili zadovoljstvo nad dosedanjim reševanjem teh problemov. Pač pa je bilo od jugoslovanske strani izrecno poudarjeno in od avstrijske strani uradno priznано, da so tudi v tem pogledu še odprta vprašanja.

- Z avstrijske strani je bilo zagotovljeno, da bodo pristopili k reševanju teh problemov in je pri tem prišlo do uradne ugotovitve, da je reševanje manjšinskih vprašanj možno le v sporazumu s prizadeto manjšino. To pomeni potrditev našega stališča, da more biti manjšina le subjekt in ne objekt. V tem smislu je treba razumeti tudi potek razgovorov, med katerimi so se iznašale le pobude, kajti konkretno reševanje je možno samo v sodelovanju z manjšino. Zato upravičeno pričakujemo, da bo v doglednem času prišlo do tozadevnih razgovorov oziroma konkretnega sporazumnega reševanja posameznih odprtih vprašanj.

- Od nerenjenih problemov je bilo posebej omenjeno vprašanje uradnega jezika in dvojezičnih topografskih napisov ter je kancler Klaus izrazil prepričanje, da bo mogoče ta problem v objektivni kriteriji rešiti v zadovoljstvo manjšine. Prav tako je bila z avstrijske strani zagotovljena manjšinam stalna podpora na kulturnem in gospodarskem področju, medtem ko je bila s poudarjanjem odprte meje uradno priznana tudi pravica do kulturne povezave med manjšino in narodno celoto.

Iz tega sledi, da so med razgovori v Beogradu obravnavali vsa odprta vprašanja, ki sta jih v zadnji vlogi na zunanje ministru nakazali obe osrednji organizaciji koroških Slovencev. V tem, da sta pri razgovorih sodelovala tudi koroški deželni glavar Wedenig in predsednik izvršnega sveta Slovenije Avbelj, pa vidimo potrdilo in jamstvo, da v pogledih na ta vprašanja ni razlike med Ljub-

Velik korak naprej pri razvijanju odnosov dobrega sosedstva in prijateljskega sodelovanja

Nedavni obisk avstrijske vladne delegacije v Jugoslaviji ocenjujejo na obeh straneh kot velik korak naprej pri razvijanju odnosov, utrjevanju prijateljstva in poglobitvi prijateljskega sodelovanja med obema državama. Tako z avstrijske kot z jugoslovanske strani je bilo ob tej priložnosti naglašeno, da so avstrijsko-jugoslovanski odnosi lahko vzor dobrega sosedstva, kakor so v obeh državah tudi prepričani, da obstajajo realne možnosti še za nadaljnjo poglobitev in razširitev medsebojnega sodelovanja. Pričakovati je, da se bodo v Beogradu začeli razgovori nadaljevali že letos, kajti predsednik zveznega izvršnega sveta Štambolič bo obiskal Dunaj verjetno že pred letošnjim poletjem in ni izključeno, da bo tudi predsednik Tito še v tem letu uradno obiskal Avstrijo.

O razgovorih v Beogradu je bilo objavljeno skupno sporočilo, v katerem je rečeno, da so razgovori potekali v prijateljskem vzdušju, ki je že več let značilno za odnose med obema državama. Nudili so priložnost za odkriti izmenjavo mnenj o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Ugotovljeno je bilo polno soglasje o tem, da se morajo vse države prizadevati za okrepitev miru v svetu in za mirno reševanje sporov.

Glede odnosov med obema državama je bilo poudarjeno, da so se dobri sosedski odnosi ne glede na razliko v družbeni ureditvi razvijali zelo zadovoljivo za obe državi, in sicer na podlagi medsebojnega spoštovanja in nevmešavanja. Obe strani sta z zadovoljstvom ugotovili, da je bilo v zadnjih letih rešeno nekaj važnih vprašanj in da je bil dosežen napredek pri razvijanju gospodarskih odnosov, turističnega in maloobmejnega prometa ter kulturnega sodelovanja. Naglašeno je bilo, da so nadaljnje možnosti za obojestransko sodelovanje, posebno v industrijsko-tehnični kooperaciji, ter sta obe strani izrazili posebno zanimanje za nadaljnji razvoj gospodarskega sodelovanja.

Vojni zločini V AVSTRIJI NE ZASTARAJO

Avstrijski parlament je v sredo z glasovi SPÖ in ÖVP (FPÖ-poslanci so pri glasovanju zapustili dvorano) sprejel zakon o spremembi zakonskega prava. S tem je bilo dokončno rešeno tudi vprašanje zastaranja nacističnih vojnih zločinov, in sicer na ta način, da zločin umora v Avstriji sploh ne zastara.

Poleg tega vsebuje zakon tudi določila v zaščito simbolov države in zveznih dežel, kot so grbi, zastave itd.

ljano in Beogradom, niti ne med Celovcem in Dunajem, kakor so to nekateri vedno hoteli in to skušajo vnašati tudi danes, da bi otežkočili reševanje tega vprašanja.

Obisk avstrijske vladne delegacije v Jugoslaviji in uradni avstrijsko-jugoslovanski razgovori v Beogradu vsekakor pomenijo važen korak naprej v prizadevanjih za čedalje boljše in tesnejše odnose med obema državama. Ravno v takem razvoju pa vidimo najboljše pogoje tudi za uspešno reševanje vprašanj manjšin, v katerih — kakor je poudaril v Beogradu kancler Klaus — »Avstrija ne vidi neprijetnega bremena, marveč dragoceno obogatitev«.

manjšine v Avstriji. Avstrijska delegacija je zagotovila, da bo pravice obeh manjšin še naprej varovala v sporazumu z njima ter bodo kulturni in gospodarski interesi obeh manjšin deležni stalne podpore.

Izražena je bila soglasnost, naj se prijateljski odnosi med obema državama še naprej vsestransko razvijajo in poglobljajo. Kancler dr. Klaus je izrazil upanje, da bo predsednik Tito kmalu imel priložnost obiskati Avstrijo, predsednika Štamboliča pa je povabil, naj mu vrne obisk.

Z obeh strani je bilo izraženo zadovoljstvo nad napredkom pri realizaciji pravic slovenske in hrvaške

Ljubljanska Opera v Celovcu

Opera Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane bo v okviru uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo gostovala v Celovcu in

- v petek, dne 9. aprila ob 19.30 uri
- v soboto, dne 10. aprila ob 19.30 uri

v Mestnem gledališču uprizorila opero ruskega skladatelja Aleksandra Borodina „Knez Igor“

Gostovanje ljubljanske Opere bo spet edinstveno kulturno-umetniško doživetje. Zato ne zamudite priložnosti in si pravčasno zagotovite vstopnice, ki se za obe predstavi dobijo v Mestnem gledališču in v Koroškem potovalnem uradu.

PRIHODNI TEDEN V DEZELNEM ZBORU:

Volitev novega deželnega glavarja

Zadnje sredo so se začela pogajanja o novi razdelitvi resorjev v koroški deželni vladi na podlagi tekočih deželnozbornih volitev. Od uspešnega zaključka teh pogajanj je odvisno, ali se bo prihodnji teden — predviden je četrtek — lahko sestal novoizvoljeni deželni zbor, da izvoli svoje tri predsednike, imenuje zastopnike Koroške v zveznem svetu ter izvoli novega deželnega glavarja. V sredo so se sestali predstavniki SPÖ in ÖVP, medtem ko so za danes predvidena pogajanja med SPÖ in FPÖ.

Na podlagi izida letošnjih deželnozbornih volitev glede številčnega zastopstva posameznih strank v deželni vladi seveda ne bo sprememb: tudi v bodoče bodo imeli socialisti v deželni vladi štiri zastopnike, ÖVP dva, enega pa FPÖ. Torej bi bilo pričakovati, da pogajanja med stran-

kami ne bodo delala posebnih težav. Vendar pa je razdelitev resorjev kljub temu precej zamotana in je poleg tega slišati tudi razna ugibanja o zamenjavi funkcij. Tako n. pr. omenjajo možnost, da bi socialisti finančni referat, ki ga je doslej vodil namestnik deželnega glavarja Sima, tokrat ponudili ÖVP, katera bi s tem dobila možnost (in seveda tudi odgovornost) dokazati, v koliko je bila iskrena njena predvolilna kritika dosedanje finančne politike na Koroškem.

Čez nekaj dni bo vsekakor znano, v koliko so se spet pomirili duhovi, ki so bili v predvolilnem boju precej razburjeni. Pogajanja pa bodo tudi dokazala, v kolikšni meri so posamezne stranke pripravljene upoštevati izid deželnozbornih volitev. Od tega bo v veliki meri odvisno bodoče uspešno sodelovanje v deželi.

„Žalitev milijonov ubitih žrtev“

Zahodnonemški parlament je prejšnji teden sprejel sklep, po katerem se rok za preganjanje nacističnih zločincev podaljša do konca leta 1969. Kakor znano, je bonska vlada stala na stališču, da se la rok konča že letos maja, kar je po vsem svetu izzvalo silno ogorčenje. Pod pritiskom mednarodne javnosti je bila Zahodna Nemčija končno prisiljena, da odstopi od tega stališča, toda parlament se je odločil za kompromis, ki nikakor ni zadovoljiv. V drugih državah so namreč sklenili, da zločini, kot so jih zagrešili nacisti, sploh ne morejo zastarati, medtem ko se je Zahodna Nemčija odločila samo za malenkostno podaljšanje roka zastaranja, čeprav je znano, da je ravno v tej državi največ nacističnih zločincev, ki sploh še niso bili klicani na odgovornost.

Zato v mednarodni javnosti prevladuje mnenje, da pomeni sklep zahodnonemškega parlamenta prizadevanje, opravičiti nacistične zločince, hkrati pa spodbuda zahodnonemškemu sodiščem, da bodo v prihodnje še bolj strpna do ljudi, ki so krivi nepopisnih grozodejstev. Newyorški „Journal American“ je sklep zahodnonemškega parlamenta označil kot „žalitev milijonov ubitih žrtev“ ter ugotovil, da za nacistične zločine ne bi smelo biti zastaranja. „Zongli-

ranje z datumi in koledarji ob tej strašni epizodi samo dopolnjuje nepojmljivo stališče Zahodne Nemčije do tega vprašanja.“

Dnevnik „Journal do Brasil“ v Rio de Janeiro je zapisal, da živi danes na svobodi še okoli 100.000 nacističnih zločincev, veliko od teh v Latinski Ameriki, kjer so celo ustanovili svoje nacistične organizacije. Predsednik brazilskega komiteja za boj proti zastaranja nacističnih zločinov pravi, da pomeni časno podaljšanje roka za preganjanje teh zločincev v Nemčiji uspeh nacističnih sil, predsednik židovske skupnosti v Braziliji pa je izjavil, da živi danes v Nemčiji na svobodi še več kot 13.000 obremenjenih nacistov.

Ob takih dejstvih je vsekakor značilna izjava, ki jo je te dni podal na letni skupščini zahodnonemške krščansko-demokratske stranke bivši kancler Adenauer, ko je dejal, da Nemci pri drugih narodih niso posebno priljubljeni, ker „so postali prebogati“. Poučiti ga je moral predsednik parlamenta Gerstenmaier, ki je priznal, da je odmev na razpravo o zastaranja nacističnih zločinov pokazal, da „Nemčijo še vedno težijo dogodki iz Hitlerjevih časov“.

Afera Borodajkewicz

znova opozarja na nevarnost neonacizma in antisemitizma

Posebno v letošnjem letu, ko obhajamo 20-letnico vojaškega poraza nacizma in konca druge svetovne vojne, se tudi pri nas v Avstriji postavlja vprašanje, ali smo preteklost (namreč nacistično) že premagali. Za pretežno večino prebivalstva bi to nedvomno lahko potrdili, vendar pa se najdejo tudi ljudje, ki po svojem naziranju še danes živijo v časih, ko je za edini evanglij veljala nacistična miselnost z vsemi svojimi zločinskimi in nedemokratskimi naziranjimi.

Značilen primer tega je tako imenovana „afera Borodajkewicz“, zadeva profesorja dunajske trgovinske visoke šole, ki se še danes javno priznava k svoji nacistični preteklosti. Prejšnji teden je ta profesor sklical posebno „tiskovno konferenco“ (na šoli!), kjer je ob navdušenem ploskanju nekaterih študentov razlagal svoje poglede na nacizem, antisemitizem in avstrijsko narodnost.

Njegove izjave so izzvale v javnosti silno ogorčenje. Številne demokratske organizacije so takoj zahtevale njegov odpust in preiskavo v smislu zakona, ki prepoveduje neonacistično udejstvovanje. Zadnje dni pa je prišlo na Dunaju do velikih protestnih demonstracij, pri katerih je bilo z vso odločnostjo povedano, da za profesorja ki se še danes priznava k nacistični miselnosti in ki žaljivo govori o avstrijski samostojnosti, na avstrijski šoli ne sme biti mesta.

Zahtevo po uvedbi disciplinskega postopka proti Borodajkewiczu in njegovo odstranitev s šole je skupina socialističnih poslancev že meseca januarja naslovila na ministrstvo za pouk, vendar le-to ni sprejelo potrebnih ukrepov. Tako je prejšnji teden prišlo na šoli do dogodkov, ki jih je velik del avstrijskega tiska obsodil kot „izrazito manifestacijo neonacizma in antisemitizma“. Zdaj se je v zadevo končno vključilo tudi javno tožilstvo.

Število „neaktivnih“ narašča

Med prebivalstvom naše države zadnja leta število prebivalcev, ki se ne morejo biti ali ki ne morejo v e č biti poklicno in pridobitno zaposleni, naglo narašča. Do te ugotovitve prihaja Avstrijski statistični centralni urad, ki je za zadnje preteklo obdobje primerjal število zaposlenega ali »aktivnega« prebivalstva s številom »neaktivnega«. Pri tem je ugotovil, da je v tem razdobju (1961—1965) ponudba delovne sile nazadovala za 4 odstotke in da odpade na 1000 prebivalcev, ki stojijo v poklicnem in pridobitnem delu, 653 prebivalcev, ki za tako delo še niso ali pa niso v e č sposobni.

Primerjajoč sedanjo starost prebivalstva ter povprečne letne številke rojstev in smrti prihaja taisti urad do ugotovitve, da s tem razmeroma že neugodnim razmerjem med »aktivnim« in »neaktivnim« prebivalstvom se zdaleka ni dosežena najvišja stopnja nesorazmerja. V prihodnjem desetletju se bo število »neaktivnih« še povečalo. Najbolj se bo povečalo v razdobju 1966—1970 in sicer za 8,5 odstotka, med letom 1971 in 1975 pa bo naraslo za nadaljnjih 2,5 odstotka. Leta 1975 bo na 1000 »aktivnih« odpadlo 751 »neaktivnih« prebivalcev. To nesorazmerje se bo pričelo zboljševati šele v razdobju 1975—1980, ko bodo na 1000 »aktivnih« odpadli 704 »neaktivni« prebivalci.

Ne bomo raziskovali in navajali podrobnostih vzrokov za obstoječe nesorazmerje in tudi ne bomo spraševali, zakaj se bo v prihodnjih desetih letih še povečalo. Ti vzroki so bolj ali manj znani. V glavnem so posledica zadnje svetovne vojne, ki je bridko posegla v milijone osebnih in družinskih usod širom Evrope. Ugotoviti hočemo le, da bomo v prihodnjem desetletju v naši socialni politiki stali še pred težjimi problemi, kot stojimo sedaj. V prihodnjih desetih letih bo število prebivalstva, ki je v stanju, da s svojim delom ustvarja skupno blaginjo, še nazadovalo, medtem ko se bo število prebivalstva, za katerih vzgojo in izobrazbo ali pa za zaslužen prijeten življenjski večer bo treba skrbeti, še povečalo. V splošni težnji po zboljšanju življenjskega standarda pa je to bkrati velik družbeno gospodarski problem, ki ga bo mogoče vsestransko zadovoljivo rešiti le po poti stalne polne zaposlitve prebivalstva, ki je za delo sposobno, po poti nepretrganega večanja produktivnosti dela in kvalitete proizvodov in po poti nepretrganega prizadevanja za osvajanje novih tržišč, kjer bo mogoče avstrijsko blago uvovčiti.

Blagovna menjava med Jugoslavijo in Italijo je dosegla nov rekord

V zadnjih desetih letih obseg jugoslovansko-italijanske blagovne menjave stalno narašča. Lani se je dvignil za 12,9 odstotka na skupno vrednost 191,4 milijarde lir. Pri tem se je zlasti povečal italijanski izvoz v Jugoslavijo, in sicer za 54 odstotkov, medtem ko je jugoslovanski izvoz v Italijo tokrat nazadoval za 16,5 odstotka.

S tem je prišla lani v blagovni menjavi med obema državama Jugoslavija v pasivo, medtem ko je bila leta 1963 Italija v pasivi. Jugoslovanska pasiva znaša 28,4 milijarde lir, italijanska pa je znašala 26,4 milijarde lir. Z lanske blagovne menjave je bila Italija na celokupni jugoslovanski zunanji trgovini udeležena s 13,9 odstotka.

Italija je lani svoj izvoz v Jugoslavijo povečala predvsem na področju industrijskih proizvodov in vozil. Skupna vrednost tega izvoza se je dvignila od 27,4 na 44,4 milijarde lir. Znatno, in sicer za 9 milijard lir, se je dvignil tudi italijanski izvoz kemičnih proizvodov na jugoslovanska tržišča, katerega vred-

Nova elektrarna na Donavi

Družba »Avstrijske donavske elektrarne« je pred kratkim sklenila, da bo na Donavi zgradila nadaljnjo elektrarno v Wallace-Mitterkirchnu na meji med Zgornjo in Nižjo Avstrijsko. Z gradnjo bo pričela začetkom maja, prvi od šestih agregatov te elektrarne pa bo pričel obratovati leta 1968.

Zmogljivost nove elektrarne bo znašala 198 megavatov, njena letna proizvodnja pa 1270 milijonov kilovatnih ur električne energije. S to zmogljivostjo bo nova elektrarna sredi med elektrarnama Aschach in Ybbs-Perseuberg na Donavi. Z njo se bo letna proizvodnja elektrarne na Donavi povečala na 4 milijarde kilovatnih ur. Gradnja elektrarne bo stala 3100 milijonov šilingov.

Turizem v Jugoslaviji se uspešno razvija

Turizem je po številu turističnih nočitev v Jugoslaviji v skokovitem naraščanju. Od 9,14 milijona nočitev leta 1953 se je število turističnih nočitev do lani povzpelo na 30,52 milijona. V odstotkih izraženo znaša torej porast števila nočitev v 12 letih 223 odstotkov. Samo v zadnjih treh letih je število turističnih nočitev naraslo za 26 odstotkov, med letom 1963 in 1964 pa za 14 odstotkov.

Še močneje kot turizem na splošno narašča v Jugoslaviji inozemski turizem. Ena tretjina lanskih turističnih nočitev je namreč odpadla na inozemske turiste. Leta 1953 je njihov delež znašal komaj 9 odstotkov, leta 1961 pa dobrih 18 odstotkov. S tem je število nočitev inozemskih turistov v Jugoslaviji od leta 1953 naraslo za 1078 odstotkov, od leta 1961 naprej pa za 123 odstotkov.

Več kot polovico turističnih nočitev v Jugoslaviji, in sicer 17,3 milijona, jih je lani zabeležila Hrvatska, kar kaže, da turisti v Jugoslaviji najbolj ljubijo dalmatinsko obalo. Pa tudi Slovenija je zlasti med inozemskimi turisti vedno bolj priljubljena. Lani je Slovenijo obiskalo skupno 1,14 milijona turistov, kar je za 18 odstotkov več kot leta 1963. Pri tem je število jugoslovanskih turistov v Sloveniji naraslo za 14 odstotkov, število inozemskih, ki so predstavljal skoraj dve petini vseh turistov, pa za 26 odstotkov.

Lani so v Sloveniji našli skupno 3,68 milijona turističnih nočitev, kar odgovarja 12 odstotkom vseh turističnih nočitev v Jugoslaviji. Inozemski turisti so lani v Sloveniji prebili 1,22 milijona noči, njihove nočitve pa so od leta 1962 poskočile za 75 odstotkov. Na turiste iz Zahodne Nemčije je lani odpadlo 335.000 nočitev, na turiste iz Avstrije pa 314.000. Potem so sledili Holanci z 92.000, Angleži z 80.800 in Švedi z 52.000 nočitvami.

AVSTRIJSKI STROKOVNJAKI NAPOVEDUJEJO:

Ugoden razvoj poletnega turizma

Avstrijska turistična združenja in njihovi strokovnjaki menijo, da se bo letos pritek zahodnonemških turistov v Avstrijo še povečal. To svojo napoved opirajo na lanske tendence nemških turistov, ko so predvsem avstrijske in jugovzhodnoevropske kraje izbirali za mesta svojega oddiha in obiska. Nadalje poudarjajo, da govori za povečan pritek nemških turistov tudi podražitev življenjskih stroškov v zahodnoevropskih deželah, ki so jih prej obiskovali nemški turisti. Spričo obojega pričakujejo, da bo število nemških turistov, ki bodo prišli v Avstrijo, letos naraslo za 20 do 25 odstotkov.

Lani so v prvih treh četrtletjih nemški turisti v inozemstvu potrošili 3320 milijonov mark, kar je za 7,6 odstotka več kot leta 1963. Od tega so v Avstriji potrošili 832 milijonov mark, kar odgovarja 25 odstotkom potrošnje nemških turistov v tujini. V primerjavi z letom 1963 se je njihova potrošnja v Avstriji povečala za 71 milijonov mark ali za 9,3 odstotka. Temu nasproti so nemški turisti lani v Italiji potrošili le 535 milijonov mark, kar je za 170 milijonov mark manj kot leta 1963.

Zelo se je lani povečal pritek nemških turistov na evropskem jugovzhodu, v Jugoslaviji, na Madžarskem, v Romuniji, Bolgariji in Grčiji, kamor so prinesli do 80 odstotkov več deviz kot leta 1963. Za turiste, ki potujejo v te države, pa je Avstrija tranzitna dežela. Potovanje turistov v te države prinaša Avstriji velike koristi, vsekakor večje, kot jih je prinašalo njihovo potovanje skozi ozki pas Tirolske v Italijo. Medtem ko se nemški turisti na poti v Italijo tam niti ustavili niso, prebijejo na poti proti jugovzhodu najmanj en dan v Avstriji.

Po mnenju avstrijskih turističnih združenj so preobremenjenost glavnih cest, pomanjkljivo poslovanje obratov javnih uslug in draginja glavni vzrok, da nemški turisti obračajo hrbet tradicionalnim zahodnoevropskim državam. V primerjavi z letom 1961 so se namreč življenjski stroški v Italiji dvignili za 21 odstotkov, na Danskem za 18, v Franciji in na Holandskem pa za 14 odstotkov, torej bolj kot pri nas, kjer so se dvignili za 12 odstotkov.

Ena desetina socialnega produkta za državne uslužbence

Z zvišanjem plač državnih uslužbencev, ki bo stopila v veljavo, s 1. majem, se bo znesek v državnem proračunu za plače in pokojnine 507.451 državnih uslužbencev in penzionistov povečal za 780 milijonov na 23,176 milijarde šilingov. S tem se bodo izdatki za državne uslužbence in penzioniste v primerjavi z letom 1960 podvojili.

Od skupnega socialnega produkta je leta 1960 za te plače in pokojnine odpadlo 7 odstotkov, letos pa bo v ta namen porabljenih že 10 odstotkov. Medtem se je namreč število državnih uslužbencev povečalo za 21.000 na 317.000.

Znesek odobrenega zvišanja plač državnih uslužbencev za 6,5 odstotka odgovarja znesku, ki ga imajo zvezne železnice na razpolago za svoje investicije v tekočem letu. Kritje za te nepredvidene izdatke hoče finančni minister najti med drugim tudi s podražitvijo cigaret.

Nov trd oreh za članice EGS:

Skupni fond na račun samostojnosti

V svojih integracijskih prizadevanjih je prišla komisija Evropske gospodarske skupnosti sredi minulega tedna do sklepa, ki bo nedvomno sprožil nadaljnje kontroverse med njenimi članicami. Po dvodnevnem zasledanju v Strassburgu je namreč izdelala osnutek za ustanovitev skupnega fonda za kritje izdatkov proračuna fonda za pospeševanje agrarne proizvodnje in agrarnega izvoza ter za zboljšanje konkurenčne sposobnosti industrije.

Sredstva v ta fond naj bi pritakala po eni strani iz zneskov razlik med svetovnimi in tržnimi cenami in vezanimi cenami v EGS, po drugi strani pa iz carin za kmetijske pridelke in industrijsko blago, ki ni podvrženo enotnim in vezanim cenam EGS. Vsi ti zneski naj bi od srede leta 1967 pritakali neposredno v skupni fond EGS. Realizacija tega osnutka, ki je odvisna od pristanka vlad šestih držav, ki so združene v skupnem trgu, bi pomenila močno prikrajšanje dohodkov njenih članic. Istočasno pa bi jim odvzela precejšen del samostojnosti v blagovni menjavi s tretjimi državami in bi jih ne glede na razlike med cenami vezala na nakup blaga po višjih cenah v okviru EGS.

Zneski razlik, ki bi jih EGS posnela med uvoznimi cenami in vezanimi cenami EGS in carine za blago, ki ni podvrženo enotnim cenam, bi organi EGS pobrali že kar na meji, kjer bi blago prestopilo območje EGS. Na ta način bi se blagajna EGS okrepila letno za okoli 600 milijonov dolarjev ali za eno tretjino njenega skupnega proračuna vključno agrarnega, socialnega in prekomorskega fonda. Več kot polovico skupnega fonda bi prišlo v korist pospeševanja kmetijstva in agrarnega izvoza EGS.

V krogih EGS računajo, da bo realizacija tega predloga zelo trd oreh in da ga članice ne bodo odobrile kar mimogrede. Odpor pričakujejo predvsem s strani Zahodne Nemčije, ki je v svoji zunanji trgovini med vsemi članicami najbolj povezana s tretjimi državami. Zaradi tega bi morala pri realizaciji tega osnutka skupnemu fondu takoj odstopiti najvišje prispevke, ne da bi mogla — kot doslej — z njimi kakorkoli sama razpolagati. Njen prispevek bi se s tem zvišal na dve petini skupnega zneska, ki ga marajo sedaj članice plačati v kupni fond. Koristi iz tega pa bi imele zlasti Francija, Holandska in Belgija ter Luxemburg, do gotove mere pa tudi Italija.

POŠTIROKEM SVETU

WASHINGTON. — Ameriški predsednik Johnson je izjavil, da je pripravljen iti kamorkoli in kadarkoli ter se sestati s komerkoli. Če bi bilo upanje za napredak za dosego častnega mira. Po njegovih besedah želi Amerika vrnitev k načelom ženevskih sporazumov iz leta 1954, k aranžmajem, ki bi zagotovili neodvisnost in varnost celotne jugovzhodne Azije. Hkrati je Johnson obtožil Severni Vietnam, da ne kaže nobenih znamenj pripravljenosti v tej smeri. Vendar pa se izjave predsednika Johnsona bistveno razlikujejo od dejstev, kajti Amerika še nadaljuje in celo razširja svoje vojaško vmešavanje v Vietnamu.

BONN. — Ker se je zahodnonemški parlament izrekel proti takojšnjemu zastaranju nacističnih zločinov in je lozadavni rok podaljšal do konca leta 1969, je pravosodni minister Bucher podal ostavko. Njegov odstop je sprožil v vladni koaliciji nevarno krizo, ki jo je kancler Erhard rešil s tem, da je za novega pravosodnega ministra imenoval dr. Karla Webra, člana CDU, medtem ko je prejšnjega ministra stavila FDP.

BUDIMPEŠTA. — Na Madžarskem se bo 20. aprila začela proslava 20-letnice osvoboditve dežele. Na proslavo so bile povabljene tudi delegacije listih držav, katerih armade so sodelovale v bojih za osvoboditev Madžarske, to so Sovjetska zveza, Romunija, Bolgarija in Jugoslavija. Trilansko jugoslovansko delegacijo bo vodil podpredsednik republike Aleksander Ranković.

LONDON. — V angleški konservativni stranki se neahno večja nezadovoljstvo s sedanjim lofam stranke Douglasom Homejem, kateremu očita jo glavno krivdno za poraz pri zadnjih volitvah. Vedno pogosteje se slišati glasove, da bi moral Home čimprej s položaja laka stranke, vendar pa v stranki še niso našli tistih, ki naj bi zamenjala sedanjega predsednika.

PARIZ. — Dolgoletni sovjetski veleposlanik v Parizu Vinogradov je bil odpoklican in je prezel v Moskvi novo dolžnost. Pred svojim odhodom iz Pariza je izjavil, da je v francosko-sovjetskih odnosih nastopilo novo obdobje in trunato med obema državama praktično ni problemov; nasprotno, »odprta je zelena luč« za nadaljnje izboljšanje odnosov med Francijo in Sovjetsko zvezo.

BERLIN. — Zahodnonemški župan in predsednik nemške socialdemokratske stranke Willy Brandt se je zavzel za tesnejše odnose med obema nemškima državama. Posebno je naglasil potrebo po tesnejšem sodelovanju na področju kulturne izmenjave ter za enotno aktivnost na športnem polju. Zbližanje med Zahodno in Vzhodno Nemčijo odbrava tudi pretežno večina nemškega ljudstva, kakor se je pokazalo pri nedavni anketi v Zahodni Nemčiji, ko je okoli 90 odstotkov vprašanih zahodnih Nemcev odobravalo zlasti sporazume med obema državama o obmejnih propustnicah, na podlagi katerih okoli 600.000 meščanov zahodnega Berlina lahko trikrat na leto obiskuje reja ke v vzhodnem delu mesta.

DUNAJ. — Na letojnjo proslavo 40-letnice podpisa avstrijske državne pogodbe sta bila poleg znanjih ministrov štirih velikih sil povabljena tudi generalni sekretar OZN U Tan in predsednik Generalne skupščine. V krogih OZN računajo z možnostjo, da bo ob tej priložnosti prišlo do važnih političnih razgovorov.

NEW YORK. — Stalni sovjetski predstavnik v OZN Fedorenko je izrečil predsedniku Varnostnega sveta protestno nolo, s katero sovjetska vlada protestira proti uporabi plinov v boju ameriških in južnovietnamskih vojaških sil proti osvobodilnemu gibanju v Vietnamu.

MOSKVA. — Parlisko-vladna delegacija Sovjetske zveze bo pod vodstvom prvega sekretarja CK KP SZ Brežnjev obiskala Poljsko. Med obiskom bodo podpisali sporazum o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči med obema državama. S tem bo Poljska in Sovjetska zveza obnovili sporazum, ki sta ga podpisali 21. aprila 1945 za obdobje 20 let.

PARIZ. — Na belgijsko-francoski meji so aretirali Louisa de Condeja, kateri je leta 1962 skušal izvesti atentat na francoskega predsednika de Gaulle in bi bil zaradi tega v odsotnosti obsojen na deljivljenjsko prisilno delo. Aretiran je bil v trenutku, ko je skušal s ponarejenimi dokumenti presopiti mejo.

RIO DE JANEIRO. — Nad 300 udeležencev latinskoameriške konference za kmetijstvo in prehrano je apeliralo na svetovna javnost, da nudi podporo v boju proti lakoti, ki grozi več kot 100 milijonom ljudi na področju Latinske Amerike.

WASHINGTON. — Med nedavnim »pohodom za mir« v ameriški državi Alabama so beli rasisti ubili neke belo udeleženke te manifestacije za enakopravnost ameriških črncev. Policija je v tej zvezi aretirala štiri člane proslavne desničarske organizacije Ku-Klux-Klan, medtem ko je predsednik Johnson napovedal konkretno preiskavo, ki naj zagotovi učinkovito zakonsko nadzorstvo nad te teroristično organizacijo. Splah je Johnson imenovano organizacijo ostr napadel zaradi zločinskega početja in njene člane pozval, naj opustijo to početje, »dokler ne bo prepozno«.

RIM. — Francoski zunanji minister Couve de Murville je bil na obisku v Rimu, kjer si je ogledal novi italijanski zunanji ministrom Fanfanijem. Oba ministra sta razpravljala o evropskih vprašanjih kakor tudi o najaktualnejših mednarodnih problemih. Čeprav so bili razgovori »zelo priščeni«, Fanfani ni uspel, da bi pridobil de Murvilla za sestanek ministrskega sveta EGS, ki naj bi meseca maja v Italiji obravnaval vprašanja politične združitve Evrope.

TRST. — Predsednik skupščine SR Slovenije Ivan Maček je bil na obisku v Trstu, kjer si je ogledal novi slovenski kulturni dom, slovenski dijalski dom in nekaj drugih kulturnih ustanov slovenske manjšine v Trstu. Gosta so pozdravili predstavniki slovenskih narodnih in kulturnih organizacij v Trstu.

GRAZ. — Poraino sodišče v Grazu je obsodilo na 15 let strogega zapore Friedricha Lexa, katerega je spoznalo za odgovornega za množično ubijanje Židov med zadnjo vojno, ko je bil referent za židovska vprašanja v Ukrajini. V krajih, v katerih je »delevat« Lex, je pred nacistično okupacijo živel 430.000 Židov, od katerih jih je smrti v taborišču utilo le 2000.

Kancler Klaus in slovenščina

Vodilni slovenski dnevnik „Delo“ je objavil zadnjo soboto pod zgornjim naslovom članek, ki ga v celoti ponatiskujemo:

Avstrijski zvezni kancler dr. Josef Klaus je imel med večerjo, ki mu jo je v četrtek zvečer priredila zunanje-politična sekcija Zveze novinarjev Jugoslavije v beograjskem novinarskem klubu, daljši govor, med katerim je zelo prisrčno pripovedoval o svojih izkušnjah s slovenskim jezikom.

Povedal je, da je doma iz Ziljske doline, iz Kočne, in da se v svoji mladosti na celovški gimnaziji učil tudi slovenščine. »Dobro se spominjam profesorja Gracija, ki nas je učil še po tisti stari metodi: Naša šolska soba se nahaja v prvem nadstropju.« Prisotni slovenski novinarji so bili zelo presenečeni, ko so iz ust avstrijskega kanclerja zaslišali ta slovenski stavek, presenečeni predvsem, ker ga je povedal brez vsakega tujega naglasa; mogoče je bil malo pobarvan z ziljskim narečjem. »Kar me je naučil profesor Grace, sem kasneje večkrat s pridom uporabil,« je nadaljeval. »Tako smo študentje nekoč potovali po jugovzhodnih deželah, in ker po takratnih predpisih nismo smeli vzeti denarja čez mejo, sem ga nakazal po pošti kar na naslov načelnika prve jugoslovanske železniške postaje v Vojvodini. Ko smo prispeli tja in vprašali za naše novce, možakar ni in ni razumel. Poskusili smo v nemščini, francoščini, angleščini, celo v madžarščini, toda načelnik je samo skomigal in se smehljaj. Tedaj sem se spomnil svoje slovenščine in vprašal: »Mate li našega denarja?« Takoj nam ga je izročil!

In kakaj sem se začel učiti srbohrvaščine? Zaradi gradiščanskih Hrvatov! Potoval sem od Vorarlberga do vzhodne meje in nikjer me niso tako lepo sprejeli kot v gradiščanskih vaseh. Kako prijetno je, če te pozdravijo z ozklimom: »Živeli naš dragi kancelar!«

Svoj srbohrvaški govor na beograjski televiziji je ocenil s »komaj zadostno.« »Toda tudi komaj zadostno je zadostno za sporazumevanje, in ko sem se naslednjega dne sprehajal po Beogradu, sem se z meščani pozdravljal kot s starimi znanci. Saj smo se res poznali — s televizije.«

Končal je s svojo priljubljeno mislijo o Evropi: »Ko smo nekoč doma prepevali koronjske narodne pesmi, ki so pravzaprav slovenske narodne pesmi, sem si večkrat mislil, da Evropa lahko obstaja samo kot romansko-germansko-slovanski tercet...«

Objava

siov. gimnazije v Celovcu

V soboto, 10. aprila 1965 je na Državni gimnaziji za Slovence „Dan staršev“. Vsi profesorji so na razpolago v času od 13. do 16. ure.

Sprejemni izpiti za prvi razred so 10. julija 1965. Ustne in pismene prijave so vsak čas možne.

Ravnateljstvo

Petdeset predstav »odra mladje«

Zadnje nedeljo se je „oder mladje“ v celovškem Domu glasbe pred žal zelo skromnim številom gledalcev predstavil z Molierovo komedijo „Scapinove zvijače“. S to prireditvijo je hkrati slavil lep jubilej: svojo 50. predstavo.

Pot, ki jo je prehodila mlada igralska skupina do svoje jubilejne prireditve, gotovo ni bila lahka. To tolko manj, ker se je v začetku odločila za prevelike korake, katerih spričo začetnih težav pač še ni zmogla. „Mrtvo oznanilo“ Bora Kostanka je bilo očitno tak korak in tudi Smolefova „Antigona“ že ni rodila tistega uspeha, ki bi ga potrjevalni idealizem mladih igralcev nedvomno zaslužil; šele z ljudsko igro „Mati Tezeja“ so našli mladjevi intimni stik s publiko, katera jim je z navdušenjem sledila tudi pri Molieru.

S 50. predstavo je „oder mladje“ torej zaključil svojo učno dobo. Za Scapina, kot ga je predstavil na jubilejni prireditvi, zasluži res dobro spričevalo — tako po igralski kot tudi po tehnični plati — saj je bila to uprizoritev, ki lahko vsestransko služi kot vzor.

V razmerah, v kakršnih je prisiljena delovati slovenska ljudska prosveta na Koronjskem, pomeni 50 predstav ene same igralske skupine gotovo lep uspeh; le-ta pa je še toliko večji, če je skupina začela s svojo dejavnostjo šele pred nekaj leti. Za to gre „odru mladje“ nedeljeno priznanje in naše čestitke so iskrene, ko mladi skupini tudi v bodoče želimo mnogo uspehov.

Slovenska mesta nekdanj in danes

Pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani je izšla zanimiva knjiga z naslovom »Rast naših mest v novi dobi«, v kateri znani slovenski geograf prof. dr. Anton Melik s priznanim temeljitostjo prikazuje razvoj in današnji položaj posameznih mest v Sloveniji. Obširna, do podrobnosti izdelana in s številnimi statističnimi podatki podkrepljena razprava je sicer strogo znanstveno delo, vendar pisano tako, da tudi nestrokovnjaku odkriva zanimive poglede na razvoj slovenskih mest.

Avtor knjige uvodoma pravi, da so slovenska mesta po drugi svetovni vojni (s prehodom v socialistično dobo) doživela »tako ogromen preobrat, tako silen razmah svojega gospodarskega, prebivalstvenega in naseljskega razvoja, kakor nemara še nikdar v dosedanjem obstoju«. To ugotovitev bo lahko potrdil vsak, ki je poznal Slovenijo že pred zadnjo vojno in ki danes vidi njen silni razmah, katerega je občutili na vseh področjih, zlasti pa še v tem, kako se nekdanja mesteca razvijajo v moderna mesta. Vse do druge svetovne vojne je bila tudi Slovenija — kakor vsa Jugoslavija — pretežno kmetijska dežela, le tu in tam je bil kakšen industrijski center, okoli katerega je začelo nastajati mestno naselje. Vendar so bili tudi to izjemno peščice starih mest (Ljubljana, Maribor, Celje, Ptuj, Kranj, Škofja Loka) v glavnem krajih, katerih prebivalstvo se je vrtele med 1000 in 3000 osebami. Po zadnji vojni se je položaj z intenzivno industrializacijo bistveno spremenil: s podelitvijo so se ljudje odseljevali v industrijska središča, ki so takorekoč čez noč narasla v velika mesta.

Prof. Melik je svojo knjigo razdelil na štiri glavna dela. V prvem delu — »Mesta in mestna naselja v SR Sloveniji« — prikazuje razvoj mest v luči ljudskih štetij v letih 1931, 1948, 1953 in 1961. Pri tem so zlasti zanimive primerjave med obdobji 1931—1961 ter 1953 do 1961, ki nazorno kažejo silno razliko v stopnji razvoja slovenskih mest v predvojni

in povojni Sloveniji. Drugi del knjige govori o krajevni legi slovenskih mest, medtem ko so v tretjem delu nakazane razlike med starimi in novimi značilnostmi mestnih naselij v Sloveniji. Zadnji del knjige je posvečen gradbenemu razvoju slovenskih mest v novih obdobjih in je avtor tozadevno problematiko posebno obširno prikazal na problemu slovenske prestolnice — Ljubljane, katera je na najboljši poti, da se razvije v moderno velenje.

Knjiga, ki obsega 276 strani, je opremljena s 75 ilustracijami in dvema kartama, statistične podatke pa posredujejo pregledno izdelane razpredelnice.

Hkrati je izšla pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti (razred za prirodoslovne in medicinske vede — inštitut za biologijo) obširna razprava »Razvoj mnogoceličarjev«, ki jo je napisal akademik Jovan Hadži.

20 let „Mladinske knjige“ v Ljubljani

Založba „Mladinska knjiga“ v Ljubljani je prejšnji teden slavila svojo 20-letnico. Ob tej priložnosti je pripravila vrsto prireditev, med katerimi je bil zlasti pomemben simpozij o problemih povojne književnosti za otroke in mladino ter o oblikah, poteh in doseženih rezultatih v mednarodnem sodelovanju na tem področju. Na prireditvi so sodelovali priznani strokovnjaki tudi iz drugih držav, navzoč pa je bil skoraj celotni izvršni odbor Mednarodnega kuratorja za mladinsko književnost, ki je včlanjen v UNESCO in ki podeljuje znane Andersenove nagrade za najboljša izvorna mladinska dela.

Poleg tega je „Mladinska knjiga“ ob svojem jubileju pripravila razstavo svojih knjig in ilustracij v prostorih Moderne galerije, ki bo odprta do jutri. Praznovanje 20-letnice svojega obstoja pa je zaključila s slovesno

KULTURNE DROBICE

● V Beogradu je bil XII. festival jugoslovanskega dokumentarnega in kratkometražnega filma. Za tri najboljše filme so bili proglašeni „Skopje 63“ Veljka Bulajića, „Prvi sklon — človek“ Krste Škanata ter risani film „In videl sem daljave meglene in kalne“ Zlatka Boureka. Prvo nagrado za režijo je prejel Veljko Bulajić za „Skopje 63“.

● Meseca septembra bo v Grazu mednarodna razstava slikarstva in kiparstva Avstrije, Italije in Jugoslavije pod naslovom „Trigon 65“. O podrobnostih in pripravah za to prireditvi so se zastopniki treh držav sporazumeli prejšnji teden na posvetovanju v Ljubljani, kjer so sklenili, da bo na razstavi zastopalo vsaka država pet slikarjev in trije kiparji, od katerih bo vsak razstavil po pet del.

● V Pragi so priredili drugo mednarodno razstavo novitet s področja znanstvenih publikacij, na kateri so poleg Češkoslovaške sodelovale založbe znanstvenih akademij iz Bolgarije, Jugoslavije, Madžarske, Poljske, Romunije, Sovjetske zveze in Vzhodne Nemčije. Skupno je bilo razstavljenih 1500 knjig in časopisov.

● Prve dni maja bo v Opaliji srečanje italijanskih in jugoslovanskih književnikov. Udeležilo se ga bo 15 literatov iz vsake države, ki se bodo pogovorili o dosedanjem razvoju sodelovanja na področju kulture in o možnostih za okrepitev medsebojnih stikov. Za pozneje pa je v Opaliji predvideno tudi srečanje slikarjev, upodabljalostih umetnikov in kulturnih kritikov iz obeh sosednih držav.

● Akcija „Dobri film“ je pred nedavnim priredila na Dunaju mednarodni festival mladinskih filmov, na katerem so bili v strokovni komisiji dunajski študentje, stari največ 18 let. V skupini srednjemetražnih filmov je prejel prvo nagrado jugoslovanski film „Izgubljeni svinčnik“ režiserja Fedorja Skubonje; med risanimi filmi je bil za najboljšega proglašen češkoslovaški film „Ukradena žoga“, medtem ko sta si drugo nagrado delila češkoslovaški film „Dežnik“ in jugoslovanski film „Pali“; v skupini kratkih filmov pa je bila prva nagrada priznana filmom „Hruško“ (Jugoslavija), „Zenin“ (Sovjetska zveza) in „Kino“ (Češkoslovaška).

● Na velikem Trgu armade v Brooklynu bodo postavili spomenik bivšemu ameriškemu predsedniku Kennedyju. Za gradnjo bodo uporabili beli marmor, stroški za spomenik pa bodo znašali nad 47.000 dolarjev.

Drava spreminja podobo naših krajev

Preden so leta 1959 lahko začele z gradnjo elektrarne Kazaze, je bilo treba rešiti vrsto problemov, ki so bili povezani z obsegom elektrarne in jezera pred njo. Medtem se prizadevanja ODK za neposredno večanje proizvodnje električnega toka niso ustavila. Večale so energetski sistem Reifbeck-Kreuzceck, Voitsberg in St. Andraž pa sta dobila vsak svojo drugo termoelektrarno. S temi elektrarnami se je zmogljivost ODK povečala za 442 MW, letna proizvodnja električne energije pa od 114,7 milijona kWh leta 1947 na 2,3 milijarde kWh leta 1961.

Zgolj kot zanimivost sistema Reifbeck-Kreuzceck hočemo zabeležiti, da je v tem območju Visokih Tur med 1215 in 2390 m nadmorske višine zgrajenih vrsta jezov, za katerimi je zbranih nad 245.000 kubičnih metrov vode, katere padeč po ceveh znaša tudi 1772 m. Skupna dolžina cevi znaša 7673, cevi pa imajo do 1,8 m premera. Zmogljivost 7 generatorjev tega sistema znaša 140 MW, letna proizvodnja pa dosega 307 milijonov kWh. Ogromne črpalke odvajajo vodo iz elektrarn nazaj v jezera, s čemer razpoložljiva voda ne proizvaja električno energijo le enkrat, marveč stalno.

Leta 1959 so ODK pričele z gradnjo elektrarne Kazaze in termoelektrarno Zeltweg na Štajerskem. Obe elektrarni sta pričeli obratovati leta 1962. Zmogljivost termoelektrarne Zeltweg znaša 130 MW.

Projekt elektrarne Kazaze je bil daleč večji od projektov Zvabek in Labot. Medtem ko je pri teh dveh elektrarnah globoka soteska ob straneh naravno zajezila Dravo, je bila izvedba projekta Kazaze povezana z nastankom 21 km dolgega jezera s skupno površino 10,5 km², ki ga je bilo treba ob straneh deloma umetno zajeziti z nasipi s skupno dolžino 3,5 km. V tej zvezi je bilo treba odkupiti 1170 ha zemlje, ki jo je Drava pred elektrarno preplavila. Za elektrarno, njen 22 m visoki jez ter za nasipe ob straneh jezera, ki vsebuje 20 milijonov kubičnih metrov vode, je bilo treba izkopati in razstreliti 345.000 kubičnih metrov zemlje ali skale. Za gradnjo elektrarne je bilo porabljenega 168.000 kubičnih metrov betona, nasipi pa imajo 410.000 kubičnih metrov skupne izmere. Ta, za naše pojme velik projekt je stal 700 milijonov šilingov, zgotovljen pa je bil v 3 letih. Z dvema turbinama s 53.000 PS znaša zmogljivost elektrarne 70 MW, letna proizvodnja pa 380 milijonov kWh.

Posebnost te elektrarne je, da nima osebja za opravljanje del, marveč jo oskrbujejo avtomatično iz elektrarne v Zvabeku. Avtomatično nadzorujejo in regulirajo tudi črpalke pri nasipih v Rakolah, pod St. Lovrencem in pri Zidnji vasi, s katerimi osušujejo okoliška zemljišča vode, ki pronicajo iz jezera, ker je njegova gladina višja od nadmorske višine zemljišč.

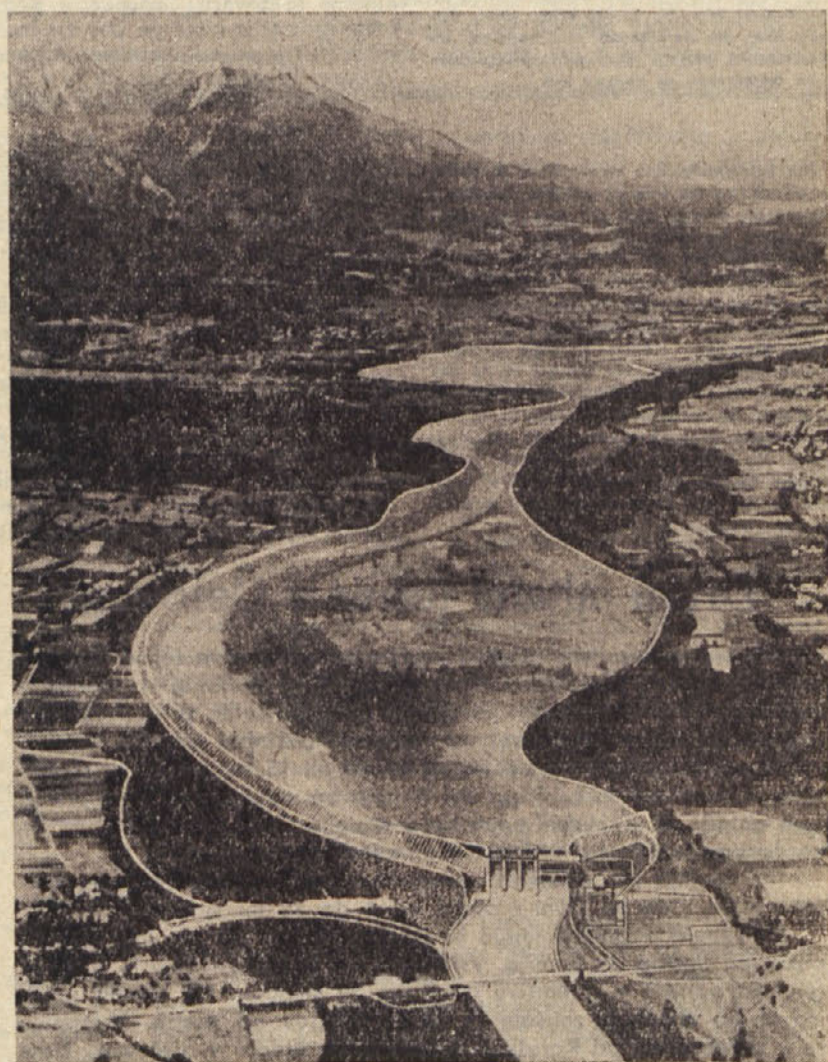
ELEKTRARNA BISTRICA V ROŽU

Kakor je elektrarna Kazaze spremenila podobo Podjune, tako bo spremenila elektrarna Bistrica v Rožu podobo Roža med Bistrico in Velinjo vasjo na vzhodu in Ločami pri Št. Ilju na zahodu. Po obsegu presega ta projekt projekt Kazaze.

To ne izhaja le iz skupnih stroškov gradnje elektrarne, ki bodo znašali 740 milijonov šilingov, marveč tudi iz dejstva, da bo treba tukaj zgraditi 7,3 km nasipov in sicer 2,4 km dolg in ob elektrarni 28 m visok nasip na desni strani Drave od elektrarne navzgor daleč mimo Mute pri Svečah. Drugi nasip v dolžini 1,3 km bo zgrajen pri Zelučah, tretji pa na nasprotni strani pod Dragožicami. Ta bo dolg 1,6 km, medtem ko bo četrta nasip pod Trebinjo dosegel dolžino 2 km. Za nasipe bo potrebnih nad 600.000 kubičnih metrov materiala. Nasipi bodo do 30 m široki, ker pa so tla večinoma propustna, jih bo treba pod nasipom asfaltirati na skupni površini 100 tisoč kvadratnih metrov, kar odgovarja 12,5 km dolgi in 8 m široki cesti. Poleg tega bo treba del nasipov proti vodi neprodušno zapreti globoko pod gladino in bodo v ta namen potrebne do 45 m globoke neprodušne stene. V sklop gradnje te elektrarne pa spada tudi ureditev hournikov v tem območju, ki prihajajo iz Karavank, to je Male in Velike Suhe ter šentjakobske Bistrice.

(Nadaljevanje)

Tako bo bistriška elektrarna spremenila podobo Roža

Geschehen
in

Südkärnten

Die Landtagswahlen in Kärnten am 14. März 1965 brachten in den gemischtsprachigen Gemeinden Kärntens einen eindeutigen Sieg der SPÖ. Während im Lande von den abgegebenen gültigen Stimmen 49,3 % für die SPÖ abgegeben wurden, erreichte sie im gemischtsprachigen Gebiet Kärntens 53,4 % der Stimmen. Gegenüber den Landtagswahlen 1960 gewann sie somit in diesem Gebiet 1677 Stimmen, was einem Zuwachs von 5,2 % ihrer Stimmen entspricht. Die weit überwiegende Mehrheit der slowenischen Wähler gab — wie bisher — ihre Stimme für die SPÖ ab.

Die ÖVP verlor im gemischtsprachigen Gebiet 2,9 % ihrer Stimmen. Während sie im Jahre 1960 noch 32,9 % der abgegebenen gültigen Stimmen auf sich vereinen konnte, erreichte sie jetzt nur noch 29,8 % dieser Stimmen. Empfindlich waren bei diesen Wahlen auch die Verluste der kleinen Parteien im Kärntner Landtag. Die FPÖ verlor im gemischtsprachigen Gebiet 4 % ihrer Stimmen von 1960 und erreichte nur noch 8,6 % der abgegebenen gültigen Stimmen, während die KPÖ einen Stimmenverlust von 16 % hinnehmen mußte und nur noch 2,4 % der Stimmen bekam. Die Kärntner Wahlgemeinschaft erreichte im gemischtsprachigen Gebiet 3617 Stimmen oder 5,8 % der abgegebenen gültigen Stimmen.

0000

Am 11. März fand in Celovec-Klagenfurt in Anwesenheit der Vertreter der Kärntner Landesregierung, Landeshauptmann Wedenig, Landeshauptmannstellvertreter Ing. Truppe und Landesrat Rader, eine Besprechung des Bundesministers für Auswärtige Angelegenheiten Dr. Krasky mit den Vertretern der Kärntner Slowenen Dr. Franz Zwitter und Dr. Valentin Inzko statt. In diesem Zusammenhang richteten der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten und der Rat der Kärntner Slowenen am 16. 3. 1965 ein Schreiben an den Bundesminister für Auswärtige Angelegenheiten. In diesem Schreiben nahmen sie zu den offenen Fragen des Artikels 7 des Österreichischen Staatsvertrages Stellung und wiederholten vor allem die Forderung nach der Behandlung der im Memorandum der Kärntner Slowenen vom 11. 10. 1955 und in der Eingabe vom 8. 3. 1960 konkretisierten offenen Vorschläge.

Die beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen stellten in diesem Schreiben fest, daß inzwischen auf diesem Gebiete ein gewisser Fortschritt erzielt wurde, daß aber ein Teil der noch offenen Fragen kaum in Behandlung genommen wurde. Als solche zählt das Schreiben die Schaffung eines ständigen Expertenkomitees zur Behandlung der offenen Fragen des Artikels 7 des Staatsvertrages, verschiedene Fragen auf dem Gebiete des Minderheitenschutzes, Fragen auf dem Gebiete der allgemeinen Kulturpflege und Kulturförderung, die sprachliche Gleichberechtigung und Gleichstellung, die Beseitigung der wirtschaftlichen und sozialen Diskriminierung der Kärntner Slowenen sowie Maßnahmen zur Sicherung des nationalen Friedens in Kärnten auf.

0000

Im vollbesetzten Blauen Saal des Konzerthauses in Celovec-Klagenfurt hielt am 24. 3. 1965 der Direktor des Museums in Maribor (Slowenien) Prof. Dr. Sergej Vrišer einen Vortrag über die Barockkunst in Slowenien. Als Veranstalter trat die Österreichisch-Jugoslawische Gesellschaft in Kärnten auf.

0000

Die Laienspielgruppe slowenischer Studenten in Kärnten „Oder mladje — Bühne Jungholz“, welche im Oktober 1962 mit dem Zweck der kulturellen Befreiung der Kärntner Slowenen durch Aufführung von Bühnenwerken gegründet wurde, feierte am 28. 3. 1965 das Jubiläum ihrer 50. Vorstellung. Aus diesem Anlaß führte sie in den Kammerstücken in Celovec-Klagenfurt Möllers Komödie „Scapins Hinterlistigkeiten“ auf, mit welcher sie in den letzten Monaten in Südkärnten sowie in Triest und Görz aufgetreten ist. Vorher führte die Spielgruppe schon vier Bühnenwerke auf, unter ihnen das Werk des jungen Kärntner slowenischen Dichters Boro Kostanek „Mirivo oznanilo — Die tote Verkündigung“ und Dominik Smolec „Antigone“.

Drugi jahalni turnir v Celovcu

Skupno z avstrijsko jahalno družbo priredi uprava sejma in umetnega drsališča v Celovcu jutri, 3. aprila, in v nedeljo, 4. aprila v mestni hali v Celovcu drugi jahalni in skakalni turnir, pri katerem bo sodelovalo 64 konj in skoraj vsi znameniti avstrijski jezdec.

Turnir se bo pričel v soboto, 3. aprila ob 15. uri z lovskim skakanjem v skupini A in L. Drugi del turnirja bo v soboto zvečer s pričetkom ob 19. uri. Zaključni turnir bo v nedeljo, 4. aprila ob 19. uri. Po končanem turnirju bo počastitev zmagovalcev.

Pri turnirju bo vsakokrat sodelovala tudi mladinska jahalna skupina iz Št. Vida ob Glini z otroci od 3 do 10 let starosti.

V soboto popoldne imajo otroci in mladina do 18. leta starosti pocenjen dostop do turnirja. Vstopnina bo za nje znašala le 10 šilingov, za odrasle v spremstvu otrok pa 30 šilingov. Pri ostalih predstavah bo vstopnina znašala 11 do 44 šilingov na osebo. Vstopnice so v predprodaji pri Koroškem polovalnem uradu v Celovcu, Novi trg 2 in pri njegovih podružnicah.

Zanimivo predavanje v Celovcu:

Baročna umetnost v Sloveniji

Na povabilo Avstrijsko-jugoslovanskega društva na Koroškem je imel v sredo minulega tedna v modri dvorani Doma glasbe v Celovcu direktor Mariborskega muzeja, prof. dr. Sergej Vrišer izredno zanimivo predavanje, v katerem je orisal razvoj baročne umetnosti v Sloveniji.

S pomočjo številnih barvnih dia-sov je pokazal v svojem predavanju zlasti vplive na razvoj te umetnosti v Sloveniji, ki so prihajali tako iz Italije kot domovine baročne umetnosti kot iz avstrijskih alpskih pokrajin. Prvi primeri slovenske baročne umetnosti segajo že 300 let nazaj, močnejše pa se je pričela razvijati šele tekom 18. stoletja. V tem času so jo gojili umetniki, ki so se zbirali okoli Kristofa Reissa in Janeza Gregorja Božiča ter okoli Mihaela Pogačnika in Jožefa Strauba. Nove impulse v razvoju baročne umetnosti v Sloveniji je dala znana frančiškanska delavnica v

Ljubljani. Baročne umetnine v Sloveniji, ki jih je mnogo in ki jih je predavatelj pokazal, izvirajo iz teh dveh stoletij, kajti v 19. stoletju so baročno umetnost pričeli izpodrivati drugi slogi. Vsekakor pa je slovenska baročna umetnost bistveni del bogatega mozaika evropske kulture.

Poslušalci, ki so modro dvorano zasedli do zadnjega mesta, so z velikim zanimanjem sledili izvajanju predavatelja, ki ga je uvodoma pozdravil, ob zaključku pa se mu zahvalil predsednik Avstrijsko-jugoslovanskega društva na Koroškem, bivši namestnik deželnega glavarja Mathias Krassnig.

Novice iz selskega Kota

Na nedavni seji je na predlog občinskega zastopnika iz Kota občinski svet sklenil, da bo odslej občina tudi v Kotu uredila volišča. S tem Kočanom pri volitvah ne bo treba več hoditi volit k cerkvi, kakor smo morali hoditi doslej. Ta predlog pozdravljamo zlasti zaradi tega, ker so volitve navadno v času, ko so pri nas poti slabe in je zaradi tega za marsikoga velika težava priti do volišča. Prav zaradi tega je bila tudi pri zadnjih volitvah volilna udeležba zelo slaba. Prihodnjic, ko bomo volili zveznega prezidenta in ko je volilna udeležba obvezna, bomo že lahko volili v Kotu. —

Sneg v strmih bregovih na sončni strani našega Kota je komaj skopnel in že smo se lotili dela za elektrifikacijo, ker hočemo, da bo po naših hišah in hlevih do konca leta zasvetila električna luč. Zato hočemo biti složni in napraviti vsak svoje. Odbor naše skupnosti za elektrifikacijo je februarja prejel pismeno zagotovilo o subvenciji v višini 70 odstotkov gradbenih stroškov, to je 1.114.890

VABILO

Slovensko prosvetno društvo „Edipost“ v Pilberku ima v nedeljo, 11. aprila 1965, ob 11. uri dopoldne v zgornjem prostoru pri Brezniku

Meškovo proslavo

z govorom prof. Janka Mesnerja, prizorom „Oh ti otroci“, recitacijami iz Meškovih del ter nastopom mladinskega zbora.

Proslava je povezana z razstavo izbora slovenskih knjig.

Nekaj gospodarskih vestí iz Trziča

Prebivalci Borovelj in spodnjega Roža, ki radi zahajajo na obisk v Trzič, gotovo le malo poznajo njegovo gospodarstvo. Zato verjetno ne bo odveč, če jih bomo tem potom z njim nekoliko bolj seznanili.

Trzič je mesto in občina z razmeroma obsežno industrijo. S področja industrije železa in jekla ima tovarno pil »Triglav« in tovarno kos in srpov. S področja lesnega gospodarstva obstoja poleg zadružne lesne industrije še tovarna lepenke, s področja industrije usnja pa ima tovarno usnja »Runo« in tovarno obutve »Peko«. Tekstilna industrija je v Trziču zastopana z bombažno predilnico in tkalnico.

Spričo tako močno razvite industrije je občina Trzič zelo bogata. Narodni dohodek na prebivalca znaša nad 700.000 dinarjev, na zaposlenega pa blizu 1,7 milijona dinarjev. Skupni dohodek gospodarskih organizacij trziške občine cenijo na 21,5 milijarde dinarjev, pri tem ustvarjeni narodni dohodek pa na 8,17 milijarde dinarjev. Skupno bodo te organizacije letos za povečanje in modernizacijo svojih podjetij investirale blizu 400 milijonov dinarjev.

Trzič igra s svojo industrijo tudi zelo pomembno vlogo v izvozu Slovenije. Lani so njegove gospodarske

organizacije izvozile blaga v skupni vrednosti 3.422.766 dolarjev, njihov uvoz pa je predstavljal vrednost 3 milijone 22.955 dolarjev. Razlika med vrednostjo izvoza in uvoza je znašala 419.771 dolarjev.

Obseg drobnih obrtnih kreditov zvišan

Zbornica obrtnega gospodarstva se je z obrtno in trgovinsko banko sporazumela, da bosta zvišali letošnji obseg drobnih obrtnih kreditov od 1,8 na 3 milijone šilingov. Ti krediti so zlasti namenjeni za nakup orodja in strojev v obrtnih podjetjih ter za nakup opreme turističnih obratov. Obrestna mera znaša 4 odstotke, kredit pa je za posamezni primer omejen s 25.000 šilingi.

Akcijo drobnih kreditov je zbornica obrtnega gospodarstva vpe-ljala leta 1953, obstoja pa v tem, da zbornica iz svojih sredstev prispeva potrebne zneske za znižanje obrestne mere. Od leta 1953 je bilo za te kredite vloženi skupno 1477 prošenj, od katerih jih je bilo 981 s skupnim zneskom 11 milijonov šilingov ugodno rešenih.

Spet medved v Žingarci

V pelek minulega tedna je kmet Tomaž Waldhauser v Slovenjem Plajberku v bližini svoje kmetije naletel na sledi medveda. Ugotovil je, da jo je medved mahnil proti Žingarci. Še isti dan so šli lovci in orožniki na lov za medvedom. Lov

je bil neuspešen, medveda niso našli.

Kakor smo že lani večkrat poročali, se je celo lansko poletje v območju Slovenjega Plajberka klatil medved samotar. Plajberžani poročajo, da je v tem času raztrgal nad 130 ovc. Na jesen je izgledalo, da jo je odkril na zahod Karavank, ker so tudi tam naleteli na njegove sledi. Časopisi so tudi vedeli poročati, da so v območju Malošče že 18. marca našli njegove sledi. Iz Plajberka med tednom ni bilo več slišati vesti o medvedu.

Slovensko prosvetno društvo v Logi vasi vabi vse člane na svoj

redni občni zbor

v nedeljo, 4. aprila 1965, ob drugi uri popoldne v gostilni MARICA v Logi vasi.

GOSTINSKI TEČAJI OB KLOPINJSKEM JEZERU

Institut za pospeševanje gospodarstva pri zbornici obrtnega gospodarstva na Koroškem in njena okrajna podružnica sta pričela včeraj ob Klopinskiem jezeru ciklus gostinskih tečajev. Včeraj in danes je v hotelu Krainz-Senitschnig dvodnevni tečaj za pripravno juh.

Temu tečaju bo v ponedeljek 5. aprila ob 9. uri sledil teden dni trajajoči tečaj o pripravi menuev po avstrijskem, nemškem, francoskem in angleškem vrstnem redu. Na ta tečaj bo v večernih urah s pričetkom ob 19. uri navezan tečaj o pripravi hladnih bi-fejev.

V ponedeljek 5. aprila pa se prične v hotelu „Kärntnerhof“ tudi 14-dnevni tečaj o serviranju. Tečaj bo vsak dan trajal od 9. do 17. ure. Ciklus tečajev bo zaključen s tridnevним tečajem o pripravi omak, ki se bo pričel v ponedeljek 12. aprila ob 9. uri zjutraj.

Prijave sprejema in podrobna pojasnila daje okrajna podružnica zbornice obrtnega gospodarstva v Velikovcu.

Ob 40-letnici svojega delovanja v Avstriji je gradbena hranilnica „Wüstenrot“ odprla včeraj v Domu umetnikov v Celovcu razstavo „Dobri lastni dom“. Razstava, ki bo odprta do 14. aprila 1965, je doslej na Dunaju in po drugih glavnih mestih zveznih dežel privabila 15

Razstava „Dobri lastni dom“ v Celovcu

fisoč obiskovalcev, prikazuje pa vrsto primerov za rešitev stanovanjskih vprašanj pri gradnji enostanovanjskih hišic.

TO IN ONO

od Šmohora do Eaböta

ČREŠNJE OB ZILJI. — V nedeljo ponoči je v žagi Karla Josta izbruhnil požar, ki so ga tri požarne brambe komaj zadržale. Škoda, ki je pri tem nastala, znaša okoli 90.000 šilingov.

BRNCA. — Podobna usoda, kakor je pred kratkim doletela srno, ki je na cesti proti Beljaškim toplicam blizu mostu čez Ziljo prečkala cesto, je v ponedeljek doletela dva jelena, ki sta prišla pod kolesa beljaškega taksametra. Utrpela sta takšne poškodbe, da so jih morali na licu mesta zaklati. Na avtomobilu je nastala škoda v vrednosti 5000 šilingov.

ŠTOBCE PRI MALOŠČAH. — Zaradi neprevidnega prečkanja ceste je prišlo v ponedeljek do prometne nezgode s smrtnim izidom. Ko je 66-letna Franciska Lenz, ne oziraje se na cestni promet, šla čez cesto, je prišla pod kolesa avtomobila, ki jo je povozil do smrti.

VETRINJ. — Zveza občin za šolstvo, ki ji pripada skrb za glavne šole, je sklenila, da bo v Vetrinju gradila novo poslopje glavne šole. Občina je v ta namen kupila zemljišče v izmeri 11.800 kvadratnih metrov. Z gradnjo bodo pričeli že tekom poletja.

CELOVEC. — Mestni svet je na svoji seji v sredo sklenil oddajo gradbenih del v skupni vrednosti 12,5 milijona šilingov. Oddana so bila gradbena dela na Fischlovih zemljiščih, dela pri veliki čistilnici za kanalizacijo vzhodnega območja Vrbskega jezera, gradbena dela na Krainerjevih zemljiščih in več drugih manjših projektov. Mestni svet je razpravljal tudi o gospodarskem načrtu celovških mestnih podjetij v višini 174 milijonov šilingov.

VELIKOVEC. — Pred kratkim je 65 fantov in 16 deklet iz velikovškega okraja zaključilo svojo vajeniško dobo z zaključnimi izpiti. Med njimi je 20 mizarjev, 12 krojačev, 7 elektrotehnikov, 6 zidarjev, 6 šivilj, 6 mesarjev, 4 peki, 3 slikarji, 3 kovači, 3 avtomehaniki, 2 pečarja, 2 ključavničarja, 2 tapetnika in po 1 kamnosek, kmetijski strojnik in frizer.

VESOLJSKA PRIHODNOST:

Prikaz delavnika med poletom na Mars

Komaj nekaj več kot pol desetletja je tega, ko je človek spoznal ob izstrelitvi prvega umetnega satelita, da se po zaslugi tehničnega razvoja bližajo izpolnitvi dotlej zgolj domišljjske sanje o »seganju po zvezdah«. Potem so se vrstili poskusi in uspehi: vedno više in dalje. Znanost snuje načrte in z vesoljskimi postajami »otipava« svet okoli nas, za prihodnje desetletje pa napoveduje polete k sosednim planetom. Kako bo človek delal, v kakšnih razmerah bo na poti izpolnjeval zastavljene naloge, kakšen bo njegov jedilnik?

Ko se bo človek zares odpravil proti drugim svetovom — v glavnem vse, kar bomo opisali, se v časovno krajšem obdobju dogaja že zdaj v vesoljskih kabinah s človeško posadko na krožni poti okoli Zemlje — bo pustil za seboj marsikaj, med drugim tudi pojme in predstave o menjavanju dneva in noči. Dokler bo še dovolj blizu, ju bo videl kot igro svetlobe in sence, nato pa se ju bo le še spominjal.

Seveda bo treba na poti delati, jesti in spati. Na podlagi dosedanjih spoznanj posezimo kakih deset let v prihodnost in v domišljiji pogledimo v vesoljsko ladjo, namenjeno z Zemlje na Mars:

Morda bo zvonček, sicer tih, vendar kristalno jasn, prebudil našega astronavta, ki bo zaradi breztežnostnega stanja lebdel v kabini; na ležišče bo privezan samo zato, ker bi se sicer z vsako kretnjo v celoti premaknil v tisto smer. Morda bo malo zazdelal in se tudi pretegnil, vendar to zadnje zgolj iz »zemeljske navade«, kajti le malo verjetno se zdi, da bi si v resnici zalezal nogo, roko ali hrbet, kdor spi — v zraku.

Oprijemal se bo ograje in se počasi premikal proti »telovadni kabini« v zadnjem delu okrogle vesoljske ladje. Brez ograj in ročic ne bo šlo, te bodo pri roki tako v spalnici ka-

kor v jedilnici s priborom in z različni predmeti za razvedrilo, pa tudi v kabini s sanitarnimi napravami in v krmarjevem prostoru.

Telovadna kabina ima »tla«, se pravi ravno ploskev, na katero so pritrjene močne in prožne vrvi s kavliji ali z ročicami na koncu. Te kavljice bo kozmonavt pritržil v zanke na svojem pasu, da bo lahko »stal na tleh«, h katerim ga bodo vlekli prožne vrvi. Z naglimi in kratkimi gibi bo nekaj minut telovadil, da bodo njegove mišice ostale močne in prožne. Če se ne bi vadal, bi bil kaj kmalu prešibek za hojo po tujem planetu.

Kopalnica: prha zgoraj kakor povsod. Toda ker ni težnosti, ki bi vodo »vlekla« navzdol, bi se astronaut kaj kmalu zadušil v

zraku z množico kapljic vode, razpršene zaradi njegovih kretenj. Tu pomagajo umetni zračni tokovi, eden izmed njih piha astronautu naravnost v obraz in odnaša vodne kapljice, drugi so tako razporejeni, da poševno odnašajo kapljice na nasprotno steno in sušijo zrak. Po kopeli bo astronaut »odplaval« ob ograji proti jedilnici.

Vse je natančno določeno. Opišimo jedilnik na primer 250. dne poleta z Zemlje proti Marsu. Ob steni so štiri mize, ob vsaki dva stola; tudi nanju se je treba privezati, razen tega pa astronaut zatakne stopala za mehko obloženo palico, ki gleda iz tal, tako da sedi čim udobneje. V omarici na steni so škatle s hrano in pribor. S kolegom iz iste izmene začeta pripravljati obrok. Hrana mora biti v zaprtih posodah, ker bi se drobcici sicer razpršili po prostoru. Medtem ko eden gleda v električno pečico, v kateri se pečejo palačinke, drugi sesa pomarančni sok iz plastične vrečke.

Topli krožniki, z vakuumom pritrjeni na mizo, že čakajo na palačinke. Spretna roka stisne iz tube sirup na krožnik, druga položi nanj palačinko, ki se prilepi na drugo. Potem maslo in še palačinke in sirup... Hrana je treba dobro prežvečiti, ker ima sicer požirnik težave zaradi breztežnostnega stanja. Za uživanje hrane z vilicami je potrebna velika spretnost, kajti po vsaki prenapeti kretnji bi se drobcici razpršili po jedilnici. Po jedi odluči astronaut s krožnika tanko plast iz nepremočljive plastične snovi, ki jo spravi, in krožnik je čist za naslednji obrok.

Obroki so preračunani in vsebinsko prilagojeni potrebam človeškega organizma v posebnih razmerah. Hrana je takšna, da jo človek čim popolneje prebavi. Nekaj podatkov z vesoljskega jedilnika: jetra, perutnina, ribe, žitna moka in izdelki iz nje, jajca, sadni sokovi, pecivo, juhe, slaščice in hranilni izvlečki iz zelenjave.

Po jedi bo astronaut zamenjal tovariša na delovnem mestu, v jedilnico bosta šla naslednja dva, medtem ko bosta strojnik in navigator še počakala — zamenjali ju bodo kasneje. Čez čas, morda deset dni kasneje, se bo v daljavi pokazal rdečkast polmesec, Mars med množico zvezd...

Sintetična snov proti rji

Novo sintetično snov, ki štiti stene rezervoarjev in površino aparatov, so pridobili v uzbekistanskih laboratorijih. Snov, imenovana ferganil, ima več ugodnih lastnosti, najvažnejša med njimi je preprečevanje korozije. Sodelavci inštituta za proučevanje plastičnih snovi v Fergani so jo pridobili iz listov bombažnih cvetov.

Ali veste...

● da je naočarka strupena kača, ki živi v južnih delih Azije, južne Indije, na Kitajskem in na Ceylonu. Naočarka ima ovalno glavo, razdražena napihne vrat in na njem se prikažeta dve lisi, podobni naočnikom. Zaradi pika naočark umre letno 80.000 do 100.000 ljudi. Indijski faktirji jih lovijo, jim piskajo, naočarke pa »pletajo«, to je dvigujejo glavo.

● da je sekretar ptica, ki pripada pa kljuno vjedam, po trupcu, nogah in načinu življenja pa močvirnicam. Živi po vsej Afriki, kačar je dolg 1,25 m. Napada tudi 2 m dolge kače in tudi najsirotnejše strupene kače.

● da so termili velike žuželke, prebivalci vročih krajev. Njihova gnezda dosežejo tudi do 5 m višine in obsegajo do 20 m. Kraljica — samica ima važno nalogo, da znese 80.000 do 100.000 jajčec dnevno, v celoti nekoliko milijonov. So veliki ikodljivci, ker uničijo vse, do česar pridejo. V Afriki izkoriščajo termite za gradnjo cest.

● da je trnjača morska riba, ki tehtja do 30 kg. Ima dva električna organa in električni udarec uporablja za obrambo, hkrati pa tako pobije plen.

Očesna roženica se da brusiti kot leča

Kolumbijski zdravnik dr. Jose Barraquer je predlagal revolucionarno operacijo za izboljšanje kratkovidnosti. Nepravilno ukrivljeno roženico človeškega očesa hoče operativno odstraniti, jo opiliti kot navadno lečo, tako da bi lomila svetlobo spet pravilno, potem pa jo spet vstaviti na prejšnje mesto.

Ta operacija, ki se je sprva zdela fantastična, mu je že precejkrat uspela pri poskusnih kunchih. Do danes se je posrečilo že na tisoče operacij, pri katerih so pacientom odstranili poškodovano ali pokvarjeno roženico in namesto nje vstavili zdravo roženico s pravkar umrlega človeka. Po tem sodeč ne more biti problem za dobrega operaterja, da bi roženico odstranil in jo potem spet vstavil na isto mesto.

Če se roženica vzame iz očesa in se nepravilno upognjena koža globoko ohladi, ji je mogoče s posebnim brusom dati natančno tako obliko, kot jo potrebuje pacient za normalen vid. Spremeniti se da v lečo, ki pravilno lomi svetlobne žarke, potem pa se da spet vstaviti in zašiti na staro mesto. Hitro se spet zaraste. Lahko bi — tudi na to je mogoče pomisliti — tudi tuji roženici s piljenjem dali potrebno obliko in jo zamenjali s pacientovo.

Ameriški zdravniki, katerim je poročal dr. Barraquer o svojih poskusih, so za zdaj še za popravljanje očesnih nepravilnosti z očali, ker po njihovem mnenju ni mogoče dosegati, kako se bodo obnesle korigirane roženice v daljšem obdobju. Mislijo pa, da bi lahko bil ta poseg koristen za kratkovidneže, pri katerih še tako močne leče v očalih ne zadostujejo za dosego normalnega vida.

RAYMOND CARTIER :

Padec

Berlina

Električnega toka ni že štiri dni. Le kaka sveča na robu operacijske mize ali pa zataknjena v grlo prazne steklenice osvetljuje okrvavljene roke kirurgov. Ni ne narokotnih sredstev ne zdravil, celo vode že primanjkuje in kmalu bodo pošle tudi človeške energije. Vsega zmanjkuje, čeravno je bolnišnica nameščena v kletih ministrstva za letalstvo, to je v palači, ki je bila ponos nacistične Nemčije.

Reka ranjencev nikoli ne usahne; vedno znova prihajajo novi. Vojaki in civilisti, ženske in mošje, odrasli in otroci. Odlagajo jih po hodnikih ali pa jih s hrbtom naložijo ob stene in tako ostanejo ure ali pa dneve. Leže v svoji krvi in v svojih iztrebkih. Včasih se iz množice izvije vzdih, toda večinoma so ta človeška bitja zavita v grozljiv molk, ki ga moti le globoko hropenje. Mnogi so že mrtvi, toda nikogar ni, ki bi jih ločil od tistih, ki še dihaajo. Tiste, ki so prišli z okrvavljenih operacijskih miz, odlagajo v drugi kleti, prav tako temačni in zadušni, kjer prav tako ni nobenega razločka med še živimi in že mrtvimi.

Pravi peknel je v teh kletih: smrdljiv zrak, mučen vonj po krvi in mesu, mrak, stokanje in hropenje, zamolklo bobnenje, stene, s katerih se usipa prah in omet, kakor da bi oznanjal bližnji konec, uničenje... Peknel, vreden Dantejevega peresa.

Pekel je tudi zunaj. Nihče ne ve več, kako dolgo že traja bitka za Berlin, kako dolgo že divjajo boji v Berlinu samem. Tisti, ki jo bijejo, in tisti, ki jo čutijo, vsi vedo samo to, da se je začela 22. aprila, ko so sirene oznanile, da so sovjetski tanki prodrli v berlinska predmestja. 30. april je, toda le kdo sploh lahko šteje te dneve, ki se zdijo izven stvarnosti, irealni, kakor mora. Po kletih, po tunelih podzemne železnice in po profiletalskih zakloniščih se skriva tri milijone Berlinčanov in beguncev, ki so pridrli v mesto, zapisano poginu. Družbo jim delajo lakota, strah in žeja...

Na Berlin pada dež pompejskega pepela. Na mesto padajo tone in tone prahu in cementnih drobcov, ki jih dvigajo v zrak milijoni izstrelkov vseh vrst. Sonca ni več videti. Samo somrak je še, ki ga od časa do časa pre-

V teh tednih mineva dvajset let od dogodkov, ki so dokončno zaključili usodo nacističnega rajha. Z vseh strani so zavezniki v aprilskih dneh 1945 napredovali proti Berlinu, kjer so nacistični zločinci sredi razvalin in nepopisnega kaosa kovali svoje zadnje načrte, še vedno zaupajoč v sile, ki so obstojale le v njihovih docela zmešani domišljiji. Berlin naj bi bil fanal novega odpora, v resnici pa je postal strahotni simbol popolnega poloma.

O teh dogodkih pripoveduje reportaža »Padec Berlina«, ki jo bomo objavljali v nadaljevanjih.

režejo velikanski bliski in ognjeni zublji. Tri četrt mesta je bilo uničenega med stotinami letalskih napadov. Toda v pouličnih bojih ruševine znova ožive, navdalo jih je diabolčno življenje, znova se vžigajo, porušeno se spel ruši

»Fej« je običajen komentar Srednjeevropajca, kadar vidi pajka. Človek bi komaj pričakoval od teh stvorov kaj inteligentnosti. Toda zadnja leta mora zoologija vedno znova priznavati pajkom razmeroma visoko mesto: inteligenco — tudi če ne upošteva pletenje mrež. Nemški zoolog dr. Trexel iz Erlangena je dosegel pri nekaterih večjih vrstah pajkov prese- netljive duševne dosežke.

Raziskoval je družinsko življenje visoko razvitih pajkov. Pri tem ni odkril le pravilne skrbi za naraščaj in vzgoje mladine s hranjenjem in nego, temveč tudi neke vrste medsebojno sporazumevanje, ki bi jo lahko označil kot nekakšen »govor«.

Najbolj je razvito sporazumevanje med materjo in njenimi otroki. To je biološko razumljivo in nujno, saj je njen »govor« nujno potreben za visoko razvito nego naraščaja. V nižjem živalstvu so mladiči pogosto plen od-

Tudi pajki imajo svoj »govor«

rašljih. Po dr. Trexlu je največji dosežek v razvojnem procesu pajkov, da se naučijo, kako ne smejo požreti lastnih potomcev.

Visoko razviti pajki jemljejo svoj naraščaj v svoja »stanovanja«. Pustijo jim, da se sprehajajo po mreži, v kateri imajo sicer vse, kar je živga, za svoj plen. Mladiče vabijo k ujetemu plenu in jih svarijo, kadar se je treba umakniti na varno. Ta sporočila si dajejo z znaki, kjer igrajo glavno vlogo dražljaji, ki nastanejo zaradi premikov. To je tudi prirodno za žival, ki ima najbolj razvit tip.

Kaže, da so osnovno sredstvo za sporazumevanje potegi za mrežo. Z zelo rahlimi potegi mreže — ki nastanejo, na primer, ko pajek sesa svojo žrtev — vabi samica mladiče k hrani. Če niso lačni ali če se kak mladič obira v neposredni materini bližini, ga privabi tudi tako, da ga poboža s čeljustmi. Kratak, močan udarec po mreži z zadnjo nogo je znak za alarm. Mladiči se naglo obrnejo in odbiti jo v stanovanjsko votlino.

Zdi se tudi, da mati spoznava svoje mladiče po določeni frekvenci premikanja mreže, ki se gotovo trese drugače kot takrat, ko se v njej otepa ujeta žrtev. Zgodi se, da mati podvomi, da je z mladičem kaj narobe, ker ne hodi kot ponavadi (znanstvenik je dosegel, da je eden mladičev šepal, ker ga je namazal z maščobo po nogah). Tedaj plane na sunljivca in ga preveri, pri čemer da ta od sebe razpoznavni znak (naglo se spusti z mreže ali se kratko strese po vsem telesu).

Pri natančnem opazovanju posameznih mladičev se je izkazalo, da so med njimi pravi nagajivci, ki ne začenjajo prepira samo pri hrani, temveč dostikrat zaradi bojaželjnosti kar naprej izzivajo nemir med bratci in sestricami. Že zelo daleč razvit smisel za »pripadnost«, ne le mladičev, pa dvigata te vrste pajkov že daleč nad raven »nižjih živali«. To se pokaže tudi pri vedenju stanovalcev ene mreže do pajkov, ki vanjo po nesreči zaidejo: tujcev nikakor ne požrejo, temveč jih nepoškodovane izpustijo, če se obnašajo pravilno.

in ob letalskih napadih neeksplodirane bombe v splošnem požaru ponovno zažive v vsej svoji rušilni vitalnosti. Gori, kar je še ostalo od ulic, z druge strani pa se bočijo ognjeni loki iz orožja, ki ga imajo napadalci. Izstrelki padajo z vseh strani. Salve iz »katjuš« mečejo v zrak prave gejzire prahu, kamenja in betona. Po nebu se spreletavajo letala in obstreljujejo s strojnimi puščicami pod seboj. Ceste so dobesedno zalpance z ruševinami; avtomobili, tovornjaki, terenski vozovi, ostanki tankov in ožgani skeleti oklopnih avtomobilov, celo kovčki in patne torbe, vse je na cesti. Ponekod, kot na primer na Potsdamer Platzu, so zidovi do višine človeka umazani od krvi, kakor da bi pravkar upadla krvava reka in pustila za seboj grozljivo sled.

Drugje spet z dreves in uličnih svetilk počasno majojo čudne figure ob vsakem pišu, ki ga sproži eksplozija. Obešenci. Še pred kratkim so bili to tavaoči vojaki, pa so imeli smolo, da so naleteli na patroljo SS, ki je dobila nalogo, da iz slehernega živega bitja napravi junaka po sili. Obešenci imajo na prsih karton z napisom: »Obešen sem bil, ker sem dezertiral«, ali pa »Sem strahopetec, zato visim«, »Visim, ker sem podvomil o svojem firerju«. »Kdorkoli zmanjšuje voljo do odpora, mora biti na mestu ustrljen ali obešen...« je zapovedal firer in v agoniji, ki jo preživlja bivša prestolnica rajha, se še vedno najdejo ljudje, pripravljeni izpolniti ukaz, ki ga je narekovala zločinska blaznost v najvišjem stadiju.

Tisti, ki se še borijo v žerjavici gorečega Berlina, so tolpa obupancev, ne vojska. Med branilci so ostanki bivšega oklopnega korpusa z nekaj »tigrji« in »panterji«, toda ti so v manjšini. Drugi pripadajo SS pa pomožnim četam Luftwaffe, tu so tudi kadeti najrazličnejših rodov vojske pa mornarji, ki so jih pripeljali iz baliških pristanišč,

KMEČKI VISOKOŠOLSKI TEČAJ V CELOVCU:

Poenostavitev kmetovanja, tržni problemi in gozd v ospredju kmečkega zanimanja

V času od 16. do 18. marca je koroška kmetijska zbornica priredila v Celovcu svoj letošnji 17. kmečki visokošolski tečaj. Tečaj je tokrat vseboval 7 predavanj, med katerimi so stala poenostavitev kmetovanja, kmečka tržna vprašanja in sodobna organizacija kmečkega gozdnega gospodarstva v ospredju zanimanja udeležencev, ki se jih je v slavnostni dvorani Kuharjevega dvorca v Celovcu zbralo okoli 300.

V nadaljnjih predavanjih so bila obravnavana še vprašanja sodobnega siliranja in vprašanja poenostavljenih kmetij ter uveljavljanje avstrijskega višinskega goveda na svetovnem trgu.

O predpogojih in možnostih poenostavitve kmetije je govoril docent dr. B i s c h o f od kmetijske visoke šole Hohenheim. V svojem predavanju je zlasti naglasil, da poenostavitev kmetovanja v sedanji fazi organizacije proizvodnje na kmetiji ne more obstojati več v opuščanju obstoječih proizvodnih panog, marveč le v tem, da damo prednost določenim panogam, medtem ko postavimo druge bolj v ozadje. S tem se bo

kmetija lažje prilagajala splošnemu razvoju kot pa pri docela enostranski proizvodnji.

Pri vsaki poenostavitvi je treba najprej izboljšati tehniko proizvodnje, drugače so vsi nadaljnji ukrepi poenostavitve zastoj in brez uspeha. Zboljšanje tehnike proizvodnje je prva stopnja poenostavitve, kateri mora kot druga slediti poenostavitev na dve, kvečjemu pa na štiri proizvodne panoge. Posebej je referent obravnaval problema-

tiko poenostavitve na kmetijah, katerih rastlinska proizvodnja dovoljuje predvsem proizvodnjo krme. Na teh kmetijah poenostavitve ni tako enostavna kot na kmetijah, ki se poenostavijo na proizvodnjo žita, sladkorne pese in podobno. Na kmetijah, ki se poenostavijo na proizvodnjo krme, namreč nastane problem skladiščenja in konzerviranja krme in povečanja števila živine, kar vse je povezano z dragimi investicijami.

O kmečkih tržnih problemih je govoril dr. K o r b l od Konference prezidentov avstrijskih kmetijskih zbornic. Njegovo predavanje je bilo odgovor na vprašanje, kako naj si kmet pomaga, da bo kos razvoju in dogajanjem na trgu z njegovimi pridelki. V svojem predavanju je zelo plasično obravnaval prednosti in probleme tako imenovane „verikalne integracije“, to je organizirane pogodbene proizvodnje v kmetijstvu ter združnega vnovčenja kmetijskih pridelkov od njihovega zbiranja do predelave in razdelitve. Na teh področjih je treba kvaliteto proizvodnje prilagoditi potrebam trga in kolikor se le da skrajšati pot od producenta do neposrednega konzumenta. Le tako je mogoče, da pride kmet v posest dela denarja, ki ga pri prodaji njegovih pridelkov zasluzijo sedaj prekupčevalci in predelovalna industrija.

Na področju organizacije kmečkega gozdnega gospodarstva se je docent dr. N i e s s l e i n od Osrednje zveze združenj gozdnih in zemljiških posestnikov zavzemal za gozdne gospodarske zadruge ali skupnosti, ki omogočajo tako poenotenje gospodarstva v gozdu kot poenotenje in povečanje ponudbe lesa na trgu, ne da bi bila okrnjena samostojnost gozdnega posestnika ali kmeta.

Češplje in slive imajo še vedno svoj pomen

Od kar je huda zima 1928-29 uničila drevesa češpelj, sliv in drugega koščičastega sadja, o rentabilni proizvodnji češpelj in sliv po večini naših krajev skoraj ne moremo več govoriti. V gotovi meri je tega kriv tudi češpljev kapar, ki je že prej pričel napadati drevje koščičarjev in ki ga še napada. Glavni vzrok je vendar v tem, da so iz koronin odmrza uničenih češpelj sicer pričela odganjati nova drevesca — ponekod so nastali kar celi češpljevi gozdovi — ki pa so zaradi izčrpanosti zemlje le slabo rodila. Češplje namreč ne prenesejo zaporednega sajenja na istem mestu.

Čeravno je medtem tudi včasih veliki pomen suhih češpelj zgubil svoj gospodinjski pomen, bi se vendar marsikje splačalo na novo urediti nasade češpelj in sliv, iz pridelka pa žgati domačo slivovko, za katero zlasti poleti turisti po naših krajih zelo sprašujejo, če je njena kvaliteta dobra. Zlasti gostje iz Nemčije se za njo zelo zanimajo, prav tako pa tudi za češplje in slive v svežem stanju.

Z ozirom na to se torej marsikje še danes

splača saditi slive in češplje. Razumljivo pa je, da moramo potem drevje dobro oskrbovati, se pravi, redno gnojiti, redno obrezovati in predvsem redno škropiti. Potem nam bo tudi redno in obilno rodilo.

Kar se tiče sort, je za žganje priporočljiva domača češplja. Za prodajo v svežem stanju je vendar večinoma prepozna. Za tako porabo se pa dobro obnese pri nas že kolikor toliko znana zgodnja sorta Wangenheimska češplja, ki zori 14 do 18 dni pred domačo in je tudi drugače dobra sorta. Po obliki je bolj okrogla od domače in približno iste velikosti in teže. Ker zgodaj rodi, je drevo slabe rasti in se mu krona rada obeša.

Med slivami so nedvomno najbolj zaželjene sorte, ki zgodaj rodijo in imajo debele plodove. Zal take sorte na drevesu rade gnijejo, ker so dokaj vodene in zaradi tega proti gnitju malo odporne. Jajčna sliva, ki je skoraj debela kot jajce, brez škropljenja v času zorenja večinoma segnija, če je vreme mokro. Od zgodnjih sort je zelo priporočljiva Carska sliva. Od pozno zorečih sort je zelo okusna Velika zelena sliva, ki zori v času zorenja češpelj. Ing. M. Polzer

Racionalizacija pitanja mladih goved

(7. nadaljevanje)

Ko smo zadnjič načeli vprašanje pitanja mladih goved, smo prišli do ugotovitve, da je kratko pitanje najcenejše pitanje in da je rentabilnost pitanja v veliki meri odvisna od našega znanja in od sposobnosti za kalkulacijo stroškov, ki jih povzroča pitanje z različnimi vrstami krme in krmil.

PITANJE Z DOMAČO KRMO

Tudi te ugotovitve postavljamo na rezultate analize Max Planckovega instituta za živinorejo in prehrano živali. Ze zadnjič smo iz njegovih poizkusnih pitanj pričeli navajati primer pitanja, ko je skupina bikcev dobila dnevno do sitosti silaže listja sladkorne pese, poleg tega pa še do 20. tedna starosti dnevno povprečno 1,5 kg močne krme, ki je sestojala iz 60 odstotkov sojinega zdroba in 40 odstotkov ovsnega zdroba. Od 20. tedna starosti naprej so to mešanico skrčili na povprečno 1,25 kilograma dnevno. Poleg tega so bikci dnevno dobili še 2 kg sena, da niso dobili driske.

S to krmo so bikci povprečno dnevno prirasli za 94 dkg. Največji prirastek so dosegli pri teži med 250 do 300 kg, ko so dnevno prirasli za 1,3 kg. Od teže 50 na 300 kg je dnevni prirastek naraščal od 0,8 do 1,3 kg, od teže 300 kg na 500 kg pa je pričel postopoma padati in je naposled med težo 450 in 500 kg znašal le še 77 dekagramov. Značilnost tega poizkusa je bila tudi poraba škrobnih enot na kilogram prirastka. Najnižja je bila, ko so bili bikci med 50 in 100 kg teški. Potem je stalno naraščala, dokler ni bilo pri teži 450 do 500 kg potrebnih že štirikrat toliko škrobnih enot za kilogram prirastka kot na začetku pitanja. Pri teži bikcev 350 do 400 kilogramov je bilo za kilogram prirastka potrebnih le trikrat toliko škrobnih enot kot na začetku pitanja.

Iz tega zaključujemo, da je rentabilnost pitanja mladih goved največja, če jih pitamo do teže 400 kg, in da pričinja padati, čimbolj jih pitamo na višjo težo. Za kilogram prirastka do teže 400 kg je bilo namreč v tem primeru v povprečju potrebnih le 2430 škrobnih enot, za prirastek od 400 na 500 kg teže pa že 5364.

Podobne rezultate pitanja bi dobili, če bi pitali s koruzno silažo, kateri bi do polovice primešali deteljno-travno mešanico ali mlado travo.

PROBLEM PITANJA Z MOČNO KRMO

V primerjavi z zgoraj opisanim načinom pitanja so drugo skupino bikcev pitali tako, da so jim skozi dva in pol meseca povprečni dnevni obrok silaže od 30 kg skrčili na 20,7 kg, zato pa jim dodatno k zgoraj omenjeni močni krmi pokladali še 2 kg močne krme dnevno, ki je sestojala iz rži in ovs. To je seveda stroške pitanja podražilo, vendar je pričakovani uspeh izostal. V tem času so namreč bikci s tako krmo prirasli le za 69 kg, medtem ko so bikci, ki so jih pitali v glavnem z domačo krmo, prirasli za 65,2 kg. Dnevni prirastek je bil zaradi teh dveh kilogramov močne krme le za 56 gramov boljši, vendar so bikci zato potrebovali dnevno za eno četrtino škrobnih enot več, kot so jih potrebovali bikci, ki so namesto teh dveh kilogramov dobivali še naprej isto količino silaže. (Se nadaljuje)

in gimnazijci, včlanjeni v Hitlerjugend, lažji ranjenci, ki so jih vrgli iz bolnišnic, veterani iz prve svetovne vojne, ki so jih pobrali v „Volkssturmu“, improvizirana milica pa vlašci, francoski in drugi kolaboracionisti, ki so jih Nemci iz okupiranih dežel pripeljali s seboj prav do Berlina. Med branilci je celo nekaj političnih jetnikov, ki so jim potisnili v roke orožje in jih poslali v berlinsko klavnico.

Že pred osmimi dnevi je organizacija v tej človeški magmi popustila in mnogi so odvrgli orožje kljub bojarni, da jih primejo in na mestu obesijo, ter se pomešali med morje civilistov, ki so kot podgane tavali med ruševinami. Na bojišču so ostali najboljši vojaki, najbolj zagrizeni pa seveda tisti, ki niso imeli priložnosti, da bi jo popihali. Umikajo se, obupno se borijo, za vsako naslednjo ruševino se znova vname boj, in tako od ruševine do ruševine, od bloka do bloka.

V teh bojih je „Panzerfaust“ najbolj prikladen orožje. Učinkovito je kot več orožij skupaj, pa vendar le malo težje od navadne puške. Že ob začetku obleganja Berlina so ga nacistični voditelji poveljevali kot orožje, „ki bo rešilo Berlin“. Celotno ženske so naučili, kako se ravna s „Panzerfaustom“. Če hočeš z gotovostjo uničiti tank, moraš pustiti, da ti pride na dvajset metrov... Ulični boji so torej kot nalašč ustvarjeni za „Panzerfaust“, če obrnemo zaporedje na glavo.

Rusi so mislili, da je odpora že konec, ko so prejšnji dan očistili predmestja, osvojili Tempelhof in zavzeli Alexanderplatz. Pa je bilo ravno obratno. Obup, ki je navdajal branilce, je odpor še okrepil. Sovjetski vojaki in tanki zavzemajo korak za korakom, od ulice do ulice; odpor streje povsod le z orožjem. Po še celih zgradbah, ki se tu in tam kot viharniki dvigajo iz morja ruševin, se vna-

me boj moža proti možu, boj na nož; nobena zavzeča hiša, nobena ulica ni podarjena, vse je krvavo plačano.

Drugi sovjetski oddelki se pogreznejo v podzemeljski svet Berlina in skušajo prodirati po galerijah podzemeljske železnice ter po ogromnih kanalih berlinske kanalizacije. Toda nemški pionirji so izpolnili še enega izmed neštetihi nečloveških ukazov, ki jih je dal Hitler: razstrelili so zapornice Landwehr Kanala in ves podzemeljski svet Berlina je poplavila voda. Tisoči in tisoči Berlinčanov, predvsem civilistov, se je utopilo na kratkem odseku med Leipziger Platzom in alejo Unter den Linden. Odigrali so se prizori, ki jih skorajda ni mogoče popisati: brezupen beg pred naraščajočo vodo, pa tropi podgan in miši, ki preskakujejo in naskakujejo ljudi v nagnanskem strahu pred vodo... Matere z zadnjimi močmi dvigajo otroke in jih drže nad vodo, dokler same ne omagajo ali pa se ne utope.

Tridesetega aprila zjutraj je ostal od nacističnega Berlina samo ozek koridor, dolg kakih dvanajst kilometrov, od Alexanderplatz do fronte pri Spandauu. Rusi napadajo v vsej dolžini. Zavzeli so že polovico Tiergartna, t. j. zoološkega vrta, ki so ga Nemci spremenili v bojišče, kakršnega poznamo iz opisov verdunske bitke: drevesa, ki so jih eksplozije izruvale in razmetale sem ter tja, povsod luknje topovskih granat, povsod kupi mrličev.

Sovjetske čete so zavzele tudi diplomatsko četrt, kjer so od nekdanjih razkošnih poslopij poslaništev ostale samo ruševine. Utrjeni bunker v zoološkem vrtu jih je zaustavil nedaleč od teh ruševin, kajti iz bunkerja bruhajo ogenj topovi 88 in 150-milimetrskega kalibra. Na drugi strani so sovjetske čete prodrle skozi močne barikade na Potsdamer Platzu. Zavzele so postajo in ploščad, na kateri leže s tankovskimi gosenicami „zlikana“ in iznakažena trupla

nemških vojakov. Pri Kurfürstendammu divja zagrizena in krvava bitka od Tiergartna do Grünwalda. Na vzhodni strani se morajo Rusi boriti za sléherno ruševino na Tauenzinnstraße in Budapeststraße. Na zahodni strani so Nemci iz Fehrbellnerplatz napričakovano pognali v profinapad nekaj tankov „tiger“ iz esesovskega polka Leibstandarte Adolf Hitler. Nekaj ruskih tankov je uničenih, en T 34 pade v vhod podzemeljske železnice. Streljaj od tod si Rusi zaman prizadevajo zasesti most pri Halenseeju na krožni progi berlinske cestne železnice.

Več ruskih tankov je uničenih, mlečnozobcem iz Hitlerjugenda delijo za to junaštvo cela prgišča odlikovanj. Povsod divja ogorčen boj in olroci iz Hitlerjugenda se puste do zadnjega pobiti pri nekem drugem mostu: mostu pri Pechelsbergu. Most namreč vodi v pravilčno smer, od koder vsi pričakujejo čudežno pomoč: proti zahodu.

Drugo krilo te nenavadne fronte je četrt, ki je bila ponos bismarkovske in pozneje nacistične Nemčije: cesarska palača, katedrala, mogočne kamnite zgradbe na Unter den Linden, razkošni hoteli svetovnega slovesa, kot Adlon in Kaiserhof, Brandenburška vrata, palača Reichstaga, Pariser Platz, Wilhelmstraße, poslopje ministrstva za letalstvo in nova Kanclerska palača, pod katero je našel svoj zadnji brlog Adolf Hitler. Angloameriški bombniki so tako temeljito opravili svoje delo v četrti, ki je bila nekdanje srce velikega naroda, da je bilo treba z buldozerji samo odstraniti ruševine, pa je bilo nared improvizirano letališče, ki je zdaj edina zveza Berlina z ostalim delom Nemčije; na to letališče dobiva Berlin zadnje naboje za svoj brezupni boj.

(Nadaljevanje sledi)

za oddih in razvedrilo

O'HENRY:

LJUBAVNI NAPOJ

Saj me je sram, da moram priznati, toda prav zares sem idealen soprog. Zaradi tega pa nisem prav nič domišljal in tudi ne brez-pogojno ponosen, zakaj zavedam se, da je lastnost, biti popoln soprog, pravi božji dar. In ta dar imaš ali pa ga nimaš. K lastnosti popolnega soproga sodi predvsem sposobnost, da spozna vse napake svoje žene, jih po možnosti odpravi in ji po potrebi razloži, kje ga je polomila.

Vsak zakonski svetovalec vam bo povedal, da so najsrečnejši tisti zakoni, v katerih je eden zakoncev popoln, drugi pa ne. Večina zakonov se zruši zato, ker sta oba zakonca popolna ali pa oba nepopolna. Sam sem imel srečo, da sem našel nepopolno ženo, zato je najin zakon tudi tako srečen.

Ni lahko biti popoln zakonski tovariš. Predvsem je potrebno, da imaš vedno prav. Zato je prav nadležno, da moraš svojo ženo ne prestano opozarjati na njene napake. Nato se včasih zjezi in zavpije: »Če bi ti samo enkrat lahko prav napravila — več si sploh ne želim. Vsaj ENKRAT naj imam tudi jaz prav!«

Kako bi želel, da bi vsaj enkrat njena obveljala! Toda kaj naj storim, ko pa ga vedno znova polomi. Seveda bi lahko goljufal in

ART BUCHWALD:

Idealen soprog

hinavčil, da ima prav. Toda katera žena lahko spoštuje moža, ki ni nezmojljiv?

Naj vam naštejem nekaj težav, s katerimi se mora idealni soprog vedno boriti.

Žena je bila z otroki ves dan doma. Njeni živci so mogoče res malce razdraženi. Vedno vpije: »Le počakaj, da pride oče domov!« Popolni soprog pride domov. Njegova vloga je enaka sodniku najvišjega zveznega sodišča. Zasištati mora obe stranki.

V mnogih primerih sem moral razsoditi proti svoji ženi — če je npr. zahtevala, da mora najin poba brez večerje v posteljo ali deklíč ne sme na drsališče.

Ko dojamem vse dokaze, moram razsoditi v prid otroku. Moja žena seveda debelo pogleda in se celo pošteno razjezi. Toda ne morem pomagati. Ker sem namreč tudi popoln očka, ne smem tvegati, da bi otroka o meni kaj slabega mislila.

Kot idealen soprog sem moral svojo ženo tudi včasih opozoriti na pomanjkljivosti njenega sorodstva. Njej se zdi včasih moja kritika krivična. Zato ji razložim, da jo ljubezen do njenih sorodnikov napravi slepo za njihove napake. Jaz, ki z njimi nisem v rodu, lahko mnogo bolje spoznam, česa jim manjka.

Kdor je v domačem življenju popoln, mora biti tak tudi v družabnem. Kadar sva povabljena, se prikupim navzočim damam s prijetnimi pokloni. Moji soprogi se pa zdi, da se, ob takih prilikah premalo brigam zanj in včasih se pričakava, ker pravi, da sem se preveč zanimal za druge žene.

Kratko malo ne morem razumeti, da mene, idealnega moža, ne sme sebično zahtevati samo zase. Ta ali ona žena, s katero se pogovarjam, mogoče nima popolnega soproga in zato potrebuje človeka, ki jo prijazno poslušaj ali ji daruje razumevajoč smehljaj. Moja žena pa trdi, da samo flirtam!

Nekateri moški menijo, da bi moral popoln soprog pomagati v gospodinjstvu, urejevati vrt, odnašati zaboj za smeti, pospraviti klet ali zakrpati streho. Kakšna neumnost! Kralji ne stojijo na straži, prezidenti ne kidajo snega, ministrski predsedniki ne perejo sami svojega avta. Idealni soprog mora poskerbeti za svoje dostojanstvo in odgovornost zvaliti na druge. Umazano delo naj opravijo tisti, ki niso popolni.

Za primer, da ste poročeni z idealnim soprogom, ste na svojem možu verjetno že odkrili vse te lastnosti, o katerih smo govorili. In če ne: mar vam ni žal, da niste poročeni z mano?

WOLFGANG HILDESHEIMER:

Lokomotiva v garaži

Nekega večera, ko sem sedel v periferijski krčmi ob vrčku piva, je prisedel k meni neki možakar preproste zunanosti in me zaupljivo vprašal, ali želim kupiti lokomotivo. Priznam, da me ni težko nagovoriti, da bi kaj kupil, ampak kadar gre za tako veliko nabavo, se mi je zdelo, da moram biti previden. Ker se zelo malo razumem na lokomotive, sem se zanimal, kakšnega tipa je in kakšne serije, da bi napravil vtis izvedenca, ki ne želi kupiti mačka v žaklju. Možakar mi je rade volje postregel z zelenimi informacijami in položil na mizo dve fotografiji, predstavljali sta tisto lokomotivo, posneto od spredaj in od strani. Bila mi je všeč in možakarju sem izplačal predujem.

Se isto noč mi je bila lokomotiva dobavljena. Priznam, da si nisem mogel misliti, da bi se za vsem tem še kaj skrivalo. Lokomotive nisem mogel spraviti v hišo, ker bi se hiša porušila. Zato sem jo spravil v garažo, ki je tako že stala prazna. Bila je precej visoka, ker sem jo svoj čas uporabljal za svoj balon.

Kmalu nato me je obiskal stric. To je bil mož, ki je iz dna duše sovražil vsako špekulacijo, realistični tip, ki je priznaval samo dejstva.

Komaj je prišel, sem pričel: »Kako lepo vreme je, kako prijetno diši v zra...«

Ni mi dopustil, da bi izgovoril stavek do konca. Odločno je dejal: »Smrdi po gnilem krompirju!«

Nisem se hotel takoj prepričati in sem mu nalil čašico konjaka, ki ga je prinesel stric s seboj. Konjak je imel okus po milu in to sem stricu tudi rekel. Stric pa je takoj vzkipeł in me pričel prepričevati, da je pre-

jel ta konjak prvo nagrado na svetovni razstavi v Barceloni, to je razvidno tudi iz etikete, in da je zato nadvse imeniten.

Ko sva molče izpila nekaj čašic, je stric sklenil, da bo prenočil pri meni. Stopil je iz hiše, da bi spravil avtomobil.

Čez nekaj minut se je vrnil in sporočil s tihim in pretresljivim glasom, da je v moji garaži lokomotiva. »Seveda, saj vem,« sem mu odgovoril mirno in napravil še en požirek konjaka. »Kupil sem jo pred nekaj dnevi.«

Na njegovo vprašanje, ali se pogosto z njo vozim, sem dejal, da ne tako pogosto. Zadnjikrat sem odpeljal z njo v mesto svojo sosedo v bolnico, ker je pričakovala vesel dogodek. Še isto noč je rodila dvojčke.

Ne vem, ali mi je stric to verjel. Videti mu je bilo, da mu takšne zgodbe niso prijetne. Postal je redkobeseden in nenadoma izjavil, da je čisto pozabil, da ima še važen opravek. Odšel je in od tedaj ga nisem več videl.

Med First Avenue in Bowery v New Yorku leži apoteka »Pri modri luči«. Ničesar nimam proti »Modri luči«, kajti čeprav tu tudi prodajajo sladoleđ in mineralno vodo, ne bodo človeku, ki želi pomirjevalno sredstvo, dali malinovega bonbona.

V »Modri luči« naletimo na vzor moderne farmacevtske industrije. Sami proizvajajo sokove in tinkture. Sami zavijajo pilule in jih prodajajo v ličnih škaticah.

Ickey Schoenstein je bil lekarnar nočne izmene in rad je imel svoje delo. Stanoval in zajtrkoval je pri zakoncih Riddle dve ulici dalje.

Riddlova sta imela ljubko hčer, z imenom Rosie.

Ickey je gledal za Rosie. Misel nanjo je barvala tinkture njegovih sanj. Zanj je bila posebljenje vsega kemično čistega, bila je balzam njegove duše. Ickey pa je bil plah. Njegove sanje so se rodile in umrle v njegovih mislih. Nikomur jih ni zaupal. Poleg tega je bil strahopeten in imel je strašnega, čudnega prijatelja, katerega obleka je dišala po salmiaku.

Skrb Ickeyevega življenja se je imenovala Chunk McGowan.

Chunk je prav tako stanoval pri Riddlovih in prav tako je hotel ujeti Rosiein nasmešek. Ni bil sanjač kot Ickey in v svojem življenju je ujel že marsikatero ribico. Bil je Ickeyev tovariš in svetovalec. Cesto je prihajal v »Modro luč«, da bi mu Ickey po pretepu premazal praske z jodom in mu z obližem prelepel ranice.

Nekega večera se je Chunk kot vedno mirno in brezskrbno prikradel v »Modro luč« in sedel prav dobre volje na stol.

»Ickey,« je dejal in se nasmehnil, »Ickey, poslušaj no! Nujno potrebujem zdravilo, če sploh obstaja...«

»Sleci plašč!« je zaukazal Ickey. »Stavim, da si spet dobil nož med rebra. Saj sem ti vendar rekel, da le bodo tisti faloti na Bowery še pokončali!«

Chunk McGowan se je zvilo smehljaj. »Saj ni res,« je zafrdil. »Tvoja diagnoza pa je zadela v črno: prav pod rebri, na levi strani... Kaj porečeš, Ickey? Rosie bo danes z menoj pobegnila in poročila se boval!«

Črt: »Stari Riddle me na žalost ne more trpeti. Že en teden ni smela Rosie več z menoj ven. Ze davno bi me postavil na cesto, če ne bi s tem izgubil najemnika. Vendar zaslužim petindvajset dolarjev na teden, in Rosie ne bo žal, da me je vzela za moža.«

»Chunk, oprostiti mi moraš. Nujno moram pripraviti neki recept. Takoj bom gotov.«

»Reči no, Ickey,« je nenadoma rekel Chunk in upajoče pogledal tovariša. »Kaj res ni praška, po katerem bi dekle nekoga še bolj ljubilo?«

Ickey si je grizel ustnice. Preden je ulegnil odgovoriti, je Chunk nadaljeval: »Tim Lacy mi je nekoč pripovedoval, da mu je neki lekarnar dal tak prašek in da ga je natrešel dekletu v limonado. Od tedaj dalje je bil on zanj zaklad in za druge se sploh ni več zmenila. Čez štirinajst dni sta se poročila. In tako sem mislil,« je pojasnjeval, »da bi tak prašek dal Rosie pri večerji in okreplil njena čustva. Ne da bi jo odvedel z desetimi konji, sama se mora odločiti. Ko bi delovalo le nekaj ur!«

»Kako pa bi sploh vsa stvar potekla?« je vprašal Ickey.

»Otročje lahko, ti pravim. Ob sedmih bi večerjala, pospremil bi jo domov in ob osmih bi odšla spat z glavobolom. Tedaj bi se pripeljal skozi ograjo, prinesel gasilsko lestev in splezal ponjo. Ze zaradi duhovnika morava pohitelji, saj razumeš. Vse bo pač otročje lahko! Če si le ona ne premisli, bova jutri zjutraj mož in žena. Mi

lahko priskrbiš tak prašek, Ickey, prijatelj moj?«

Ickey Schoenstein se je zamišljeno poprsal po nosu.

»Chunk,« je rekel s poudarkom. »Pri takšnih sredstvih je treba biti skrajno previden. Med vsemi mojimi znanci bi ga zaupal le tebi. Pripravil ti ga bom in videl boš, kako bo Rosie poslej vedno ob tvoji strani!«

Ickey je stopil k mizi in zdrobil dve tableti, od katerih je vsaka vsebovala določeno količino morfija.

Če bi prašek vzela odrasel človek, bi prašek izzval nekaj ur globokega, mirnega spanca, ne da bi mu s tem škodil.

Chunk se je prisrčno zahvalil in zapustil »Modro luč«.

Ickey je poslal po Mr. Riddlu in mu razodel McGowanov načrt.

Mr. Riddle je bil prijazen mož z opekasto rdečim obrazom in zelo odločen.

»Zelo sem vam hvaležen za to, Mr. Schoenstein,« je dejal. »Ta nič-vrednejšaj se le čudi! Moja soba leži natanko nad Rosieno. Ko bo odšla spat, bom s puško pazil pri oknu in čakal. Ko bo McGowan prišel na moj vrt, ga bo zapustil v

Smeh stoletij

Satirik in pesnik Benserade se je nekoč v akademiji usedel na sedež, ki je bil določen za znanega pesnika Furetiera. Vpričo njega je nato prav glasno rekel:

»Zdaj pa sedim na mestu, od koder lahko povem marsikatero neumnost.«

»Le nadaljuj!« se je oglasil Furetiera, »saj ste kar imenitno začeli!«

La Fontaine, slavni basnopisec, je slišal, kako so pomilovali tiste, ki se pečejo v peklenkem ognju. Smehljaje je dejal: »Ne skrbite zanje! Popolnoma sem prepričan, da se bodo kmalu privadili novemu okolju in se počutili kot ribe v vodi.«

rešilnem avtomobilu namesto v svatbeni kočiji.«

Ickey bi svojega tovariša tako ali tako rad pretepel, še preden bi odšel pod Riddlovo okno; tam bi ga zalotil oče s puško, Rosie pa bi mirno spala...

Ickey je zjutraj pričakoval novic s prizorišča tragedije. Zaman.

Ob osmih zjutraj je bila njegova izmena končana. Pohitel je k Mr. Riddlu, da bi izvedel, kako je stvar potekala.

Na polji pa je stopil predenj Chunk McGowan in mu stisnil roko. Bil je ves nasmehjan in je kar sijal od sreče.

»Živio!« je zaklical Chunk in se zarežal. »Vse najboljše! Rosi je do sekunde natančno stala na lestvi pred svojim oknom in ob tričetrt na deset sva bila poročena. Je že v najinem stanovanju — pomisli, danes zjutraj je že pripravila zajtrk, in to v modrem kimonu! Ickey, kako sem srečen! Nekega dne moram priti k meni na kosilo. Službo sem dobil prav blizu, ob mostu. Prav zdajle grem lja. Na svidenje, Ickey!«

»Pa... pa prašek?« je zajecjal Ickey.

»Ah, tisto, kar si mi dal?« Chunk se je zasmejal. »Veš, takole je bilo: ko sem sedel za mizo, sem si dejal: Chunk, bodi vendar pošten in ne skušaj pridobiti dekleta s takimi čarobnimi stvarčicami! Tedaj mi je pogled obstal na človeku, ki ni bil nič kaj naklonjen svojemu bodočemu zetju. Izkoristil sem priložnost — in prašek stresel v kavo staremu Riddlu, razumeš?«

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM
Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja - 4.00 Pestro mešano - 7.55 Gospodarske vesti - 8.15 Jutranji koncert - 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) - 10.00 Za gospodinjstvo - 11.00 Ljudske viže - 11.45 Oddaja za podeželje - 12.00 Opoldanski zvonavi - 12.40 Deželna poročila - 13.05 Opoldanski koncert - 14.55 Posebej za vas - 16.00 Glasba zate - 17.00 Popoldanski koncert - 18.45 Pestro mešano - 18.55 Lokalne športne novice - 19.30 Odmev časa - 20.10 Deželna poročila.

II. PROGRAM

Porochila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro - 6.10 Z glasbo v dan - 6.40 Jutranja opazovanja - 6.50 Pestro mešano - 7.20 Jutranja glasba - 11.00 Veseli ob enajstih - 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) - 13.10 Pestro mešano - 14.50 Objave za Avstrijo - 15.00 Šalska oddaja - 16.30 Koncertna ura - 17.10 Kulturne vesti - 17.30 Reporterji med potjo - 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plošč - 19.20 Kaj slišimo zvečer - 21.55 Športni komentar.

RADIO program

Teden dni pri Združenih narodih - 13.30 Za prijatelja opere - 15.45 K svetovnemu zdravstvenemu dnevu 1965 - 16.00 Simfonična spoved - 17.15 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol - 17.40 Domači zdravnik - 19.30 Halo, teanagerji - 20.15 Vseh devet - 21.40 Aktualni prispevek.

„Francoski dan“ v Celovcu

Zadnji torek je doživel Celovec pravi „francoski dan“, ko je na Koroško prispela francoska propagandna karavana, ki je v zadnjih tednih prepotovala že vso Avstrijo. V skupini je združenih pet velikih francoskih podjetij - letalska družba „Air France“, plovbena družba „French Line“ francoske državne železnice, državni urad za tujski promet in tovarna avtomobilov „Citroen“ - ki predstavljajo avstrijski javnosti Francijo kot tujkoprometno deželo. Tiskovna konferenca, velik zabavni večer s predavanjem, filmom in quizom o današnji Franciji ter predvajanja avtomobilov znamke „Citroen“, to so bile manifestacije, na katerih so se predstavniki francoskih podjetij predstavili z znanim francoskim šarmom in si gotovo tudi v Celovcu pridobili mnogo novih prijateljev Francije.

»Air France« je po svojem omrežju, ki znaša 234.000 km, največje letalsko podjetje sveta. V prometu ima 164 modernih letal, od tega 42 Caravel v 24 Boeing, medtem ko 24 tisoč uslužbencev skrbi za redno in varno odvijanje prometa ter za udobnost potnikov. Kako velik je promet te družbe, kaže dejstvo da je tekom lanskega leta samo na progah med Evropo in Ameriko prevozilo 400.000 potnikov. V nekaj letih pa bo »Air France« razpolagala z novimi nadzvničnimi letali »Concorde« (francosko-angliško koprodukcija), ki bodo v treh urah z 200 potniki preletela progo Pariz-New York.

»French Line« je plovbena družba, ki razpolaga trenutno z 71 ladjami, od katerih nobena ni starejša kot 18 let. Leta 1963 so njene ladje prevozile 938.130 potnikov in 3,17 milijona ton tovora. Biser družbe pa je nedvomno preokooceanski velikan »France«, najdaljši potniški parnik sveta (2000 potnikov in 1000 članov posadke), ki tudi po opremi in udobnosti nima para.

Francoske državne železnice ne slovijo le po svetovnem rekordu v brzini, marveč tudi po varnosti, udobnosti in točnosti, ki jih nudijo potnikom. Lani so prevozile 600 milijonov potnikov ter napravile skupno 38,3 milijarde km. Posebnost francoske železnice so tudi tako imenovani družinski popusti (6-članska družina plača n. pr. samo 3 vozovnice), posebni vlaki za prevoz avtomobilov in telefonske zveze z vlaka v številne evropske dežele.

Francija kot tujkoprometna dežela postaja tudi za Avstrijce vedno bolj privlačna: lani so zabeležili 130.000 avstrijskih turistov, letos jih pričakujejo 150.000. Posebno priljubljeni kraji so Pariz, Cote d'Azur, dolina Loire z znamenitimi gradovi in Korzika; v zadnjem času pa narašča zanimanje tudi za atlantsko obalo, ki s svojimi 5000 km dolžine nudi lepe in razmeroma ugodne (glede cene) možnosti dopusta. Sicer velja Francija za sorazmerno drago deželo, vendar je taka sodba relativna; kakor za vsako drugo deželo velja tudi za Francijo: kdaj, kje in kaj hoče doživeti obiskovalec.

»Citroen« je ime, ki v avtomobilski industriji že dolga leta vzbuja občudovanje in veliko zanimanje. Poleg raznih modelov tovarnih avtomobilov so najbolj znani osebni vozovi 2 CV, Ami 6, ID 19 in DS 19, ki presenečajo s svojo tehnično dovršenostjo. V Franciji zavzemajo avtomobili znamke »Citroen« tako glede produkcije kot tudi glede uporabe približno eno tretjino, pa tudi v ostalem svetu narašča zanimanje za proizvode tovarne, ki je samo tekom lanskega leta izdelala skoraj 4 milijone avtomobilov.

BARVE

ščitlji in olepšajo.
Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri
Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.
Dobria vas - Eberndorf

Ta teden vam priporočamo:

Širni svet v knjigi

- Peter Ryhiner: LOV NA TREH KONTINENTIH, lovski zapiski iz Amerike, Afrike in Azije, 356 str., ilustr., kart. 52 šil.
Ralph Oppenheim: TUJEC V INDIJI, vtisi in doživetja iz daljne dežele, 202 str., slik, priloge, kart. 71 šil.
Janheinz Jahn: SKOZI AFRIŠKA VRATA, zapiski s potovanja po Zahodni Afriki, 276 str., kart. 56 šil.
Harvid Forster: CVETOČI LOTOS, razgledi po Javi in Baliju, 318 str., slik, priloge, pl. 65 šil.
James Cook: POTOVANJA OKROG SVETA, dnevnik o velikih potovanjih, 388 str., slik, priloge in zemljevidi, pl. 38 šil.
Tibor Mende: BURMA SREDI DVEH SVETOV, knjiga o jugovzhodni Aziji, 236 str., slik, priloge, ppl. 22 šil.
Oskar Hudales: UGRABLJENI BOGOVI, pustolovska zgodba iz Indonezije, 156 str., ilustr., ppl. 20 šil.
Andre Gide: POTOVANJE V KONGO, realistična slika afriške kolonije, 148 str., slik, priloge, ppl. 24 šil.
Jože Javoršek: OKUS SVETA, vtisi s potovanja po Afriki, Aziji in Ameriki, 160 str., br. 28 šil.
Pierre in Renee Gosset: VZNEMIRLJIVA AZIJA, zapiski s potovanjem po Bližnjem, Srednjem in Daljnem vzhodu, 284 str., pl. 76 šil.
Chevalley-Dittert-Lambert: VZPONI V EVERESTU, ekspedicije na najvišjo goro sveta, 280 str., slik, priloge, ppl. 60 šil.
Aleš Bebler: POTOVANJE PO SONČNIH DEŽELAH, zapiski iz Azije, Afrike in Latinske Amerike, 228 str., slik, priloge, pl. 28 šil.
Bruce Hutchison: KANADA, pripoved dežele od Nove Fundlandije do Britanske Kolumbije, 332 str., slik, priloge, kart. 91 šil.
Wolfgang Weber: PUSTOLOVSČINE S PETIH CELIN, zapiski s potovanjem širom po svetu, 296 str., ilustr., kart. 62 šil.
Zdravko Pečar: ALŽIRIJA V PLAMENIH, knjiga o alžirskem osvobodilnem boju, 384 str., slik, priloge, br. 54 šil.
Cousteau-Dumas: SVET TIŠINE, zapiski o skrivnostnih podmorskega sveta, 132 str., slik, priloge, pl. 28 šil.

Knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih!

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

11.00 Za avtomobiliste - 12.05 Kmetijska oddaja - 13.15 Obvestila in zabavna glasba - 13.30 Priporočajo vam - 5.00 Popoldanski radijski dnevnik - 16.00 Vsak dan za vas - 18.00 Aktualnosti doma in po svetu - 19.05 Glasbene razglednice - 19.30 Večerni radijski dnevnik.
Sobota, 3. 4.: 8.05 Poje Koroški akademski oktet - 9.25 Mladí glasbeniki - 12.15 Opoldanski spored narodno zabavne glasbe - 14.05 Prizori iz Poličeve opere »Deseti brat« - 14.35 Vozčila - 17.35 Pesmi in pesni jugoslovan-skih narodov - 18.15 Izložbeno okno - 18.45 S knjiž-nega trga - 20.00 V soboto zvečer - 21.00 Zaplešite z nami - 22.10 Oddaja za naše izseljence.
Nedelja, 4. 4.: 8.00 Vozili, mladinska radijska igra - 9.05 Vozčila - 10.00 Se pomnila, tovariši - 11.40 Nedelj-ska reportaža - 12.05 Vozčila - 13.30 Za našo vas - 13.50 Pred domačo hišo - 14.00 V svetu opernih melo-dij - 15.05 Športno popoldne - 18.00 Neukradeni avto, radijska igra - 18.36 Album francoske in ruske glasbe - 20.00 Naš nedeljski sestanek - 21.30 Iz slovensko simfonične glasbe.

Ponedeljek, 5. 4.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki - 8.55 Za mlade radovedneše - 9.25 Iz narodne zakladnice - 10.35 Naš podlistek - 12.15 Čez hrib in dol - 14.05 Spored priljubljenih tenorskih arif - 14.35 Vozčila - 17.05 Glasbena križanka - 18.15 Češkoslovaška zabavna glasba - 18.45 Družba in čas - 20.00 Izbrali smo za vas - 20.40 Simfonični koncert RTV Ljubljana - 22.10 S po-pevkami po svetu.
Torek, 6. 4.: 8.05 Štirje kovači - 9.25 Odlomek iz opere »Večni mornar« - 12.15 Ansambel Milan Stanle - 12.30 Iz koncertov in simfonij - 15.30 V tork nasvidenje - 17.05 Koncert po željah poslušalcev - 18.45 Na med-narodnih križpotjih - Rušilec Zagreb, radijska igra - 21.04 Srečni dan zvečer.
Sreda, 7. 4.: 8.05 Glasbena matineja - 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb - 10.45 Clovek in zdravje - 12.15 Kvintet Vilija Patriča in ansambel Rudija Bardarfarja - 12.30 Duet iz oper dunajskih klasikov - 14.35 Kaj in kako pajo mladi pevci - 15.30 Tako pajo naša dežela

- 17.05 O življenju in delu Jahannesa Brahmsa - 18.45 Naš razgovor - 20.00 Poje moški zbor ameriških kadetov - 20.40 Nižava, opera.
Četrtek, 8. 4.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki - 9.25 Trije manevri, glasbena pravljica - 12.15 Na kmečki peč - 12.30 Mali opoldanski koncert z godali - 14.35 Naši poslušalci čestljajo in pozdravljajo - 15.40 Literarni spre-hod - 17.05 Turistična oddaja - 18.15 Odskočna deska - 20.00 Cetrlikov večer - 21.00 Večer umetniške besede - 22.10 Od popevke do popevke.
Petek, 9. 4.: 8.05 5 simfoničnih plesí po domovini - 8.55 Pianiski tednik - 10.35 Novost na knjižni polici - 12.15 Kvintet bratov Avsenik - 12.30 Odlomki iz Ver-dijeve opere »Rigoletto« - 15.30 Romunska narodna glas-ba - 15.45 Novo v znanosti - 17.05 Pečkov simfonični koncert - 18.45 Kulturna kronika - 20.30 Tedenski zū-nanjepolitični pregled - 20.40 Svalofvne operne hiše - 21.15 Oddaja o morju in pomorščakah - 22.10 Za ljubi-telja jazza.

RADIO TRST

Slovenske oddaje
Sobota, 3. 4.: 12.15 Kulturni odmevi - 15.00 Volan - 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine - 17.30 Pi-sani balončki - 18.30 Jazz panorama - 19.15 Družinski obzornik - 20.35 Teden v Italiji.
Nedelja, 4. 4.: 8.30 Kmetijska oddaja - 11.00 Letní časi v slovenski pesmi - 11.15 Vnuč brez dedka, oddaja za najmlajše - 13.00 Odmevi tedna v naši deželi - 14.30 Sedem dni v svetu - 15.30 Hiša v parku, delevktiv-ska zgodba - 20.30 Iz slovenske folkloze.
Ponedeljek, 5. 4.: 11.45 Mali ansambli - 17.20 Širimo obzorja - 21.00 Otrk zakladov, opera.
Torek, 6. 4.: 12.15 Pomenek s poslušalkami - 17.20 Italijanci na radiu - 19.00 Njegova življenja - 20.35 Kulturni odmevi - 22.00 Slovenske novele 19. stoletja.
Sreda, 7. 4.: 12.15 V Trstu pred slo leti - 13.30 Pri-jelna srečanja - 19.15 Higiena in zdravje - 21.00 Sim-fonični koncert.
Četrtek, 8. 4.: 11.45 Ameriški odmevi - 17.20 Italijan-ščina po radiu - 18.30 Glasbena oddaja za mladino - 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti - 21.00 Inkvizicija, drama.
Petek, 9. 4.: 12.15 Pomenek s poslušalkami - 13.30 Z glasbenih festivalov - 18.30 Slovanski solisti - 19.00 Ita-lija in južni Slovani v letih 1848-1918 - 20.35 Gospo-darstvo in delo - 21.30 Socialne vede.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 3. 4.: 14.40 Vlasiska tekme v Oxford-Cam-bridge - 17.05 Za mladino - 17.30 Cunjar, povest - 18.35 Kaj vidimo novega - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Smešljanje na zahodu.
Nedelja, 4. 4.: 17.04 Za otroke - 17.30 Svet mladine - 18.00 Za družino - 18.25 Knjižni katiček - 19.00 Dru-žina Leitner - 19.30 Aktualni šport - 20.20 Ženska jel-nišnica, drama.
Ponedeljek, 5. 4.: 18.30 Tečaj francoščine - 19.00 Nem-ščina za domačine - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Maigret in mrtvi gospod Galett, kriminalka - 21.10 Z našimi naj-boljšimi priporočili.
Torek, 6. 4.: 18.30 Tečaj angleščine - 19.00 Dogodiv-ščine ob Donavi - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Enaidvaj-set - 21.00 Horizonti.
Sreda, 7. 4.: 11.03 Maigret in mrtvi gospod Galett - 12.00 Z našimi najboljšimi priporočili - 17.03 Male ri-sanice - 17.30 Fury - 17.55 Za družino - 18.30 Tečaj francoščine - 19.00 Slike iz Avstrije - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Kaj sem - 21.00 Prometni razgledi.
Četrtek, 8. 4.: 12.00 Dežela Inkov - 18.30 Tečaj angle-ščine - 19.00 Športni kalejdoskop - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Intermezzo, komedija.
Petek, 9. 4.: 11.03 Horizonti - 12.03 Čuda živalskega sveta - 18.30 Za prijatelja znakm - 19.00 Trg ob kon-cu tedna - 19.30 Čas v sliki - 20.15 Nabiralci malin, komedija.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 3. 4.: 17.40 Kljukec in luna - 18.25 Obzornik - 18.45 Ima in priimek - 19.30 Vsako soboto - 19.45 Cik-cak - 20.00 Dnevnik - 20.40 S kamera po svetu - 21.10 Gola mesto.
Nedelja, 4. 4.: 10.00 Kmetijska oddaja - 10.45 Mendov spored - 11.30 Godni čuvaji - 18.00 Mladinski klub - 19.00 Svetnik - 20.00 Dnevnik - 20.45 Da all ne, quiz.
Ponedeljek, 5. 4.: 16.40 Ruščina - 17.10 Govorimo an-gleško - 17.40 Francozi pri nas doma - 18.10 Risanke - 18.25 Obzornik - 18.45 Izumi in proizvodnja - 19.15 Tedenski športni pregled - 20.00 Dnevnik - 20.40 Ame-ričanka, drama - 21.40 Naš teleobjektiv.
Sreda, 7. 4.: 16.50 Ruščina - 17.10 Učimo se angleško - 17.40 Tik-tak, pravljica - 17.55 Pionirski studio - 18.25 Obzornik - 18.45 Dosežki znanosti - 19.45 Cikcak - 20.00 Dnevnik - 20.30 Lirika - 20.45 Črna na belem.
Četrtek, 8. 4.: 11.00 Francozi pri nas doma - 16.40 Ru-ščina - 17.10 Govorimo angleško - 17.40 Na črko, na črko - 18.25 Obzornik - 18.45 Po Jugoslaviji - 19.15 Glasbena porota - 20.00 Dnevnik - 20.40 Predstava SNG.
Petek, 9. 4.: 16.50 Ruščina - 17.40 Učimo se angleško - 18.10 Potovanje, slikanica - 18.25 Obzornik - 18.45 Rdeči signal - 19.15 Narodna glasba - 20.00 Dnevnik - 20.30 Vesna, film - 22.00 Sprehod po svetovnih gale-rijah.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organiza-cij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. - Tiska Založništva in fiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. - Dopsis naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

DOBROPIS

99.101
Brezplačno presenečenje za vse, kateri ho-čejo dobro in poceni kupiti!
V nekaj dneh prejmete popolnoma brezplačno in neobvezno največji avstrijski dobavni katalog s skoraj 8000 ponudbami, če nam z dopisilno sporočite Vaš naslov. Nalopite ta dobropis na dopisnico in jo pošljite še danes na naslednji naslov:
Internationales Grossversandhaus
GEMIL ModenMuller
Wienstr. 296